

Visitatie

vanuit de Nederlandse Dalton Vereniging
Zelfevaluatie & visitatieverslag Spinoza Lyceum

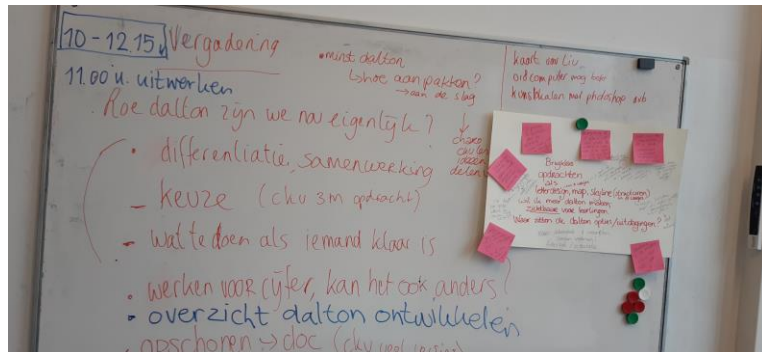

Naam school	Spinoza Lyceum
Adres	Peter van Anrooystraat 8
Postcode en plaats	1076BH Amsterdam
E-mailadres school	info@spinozalyceum.nl
Telefoonnummer school	020-5777444
Bestuurder(s)	Rector-bestuurder: Jan Paul Beekman Voorzitter Raad van Toezicht: mw. M. Huussen
Leidinggevende school	Jan Paul Beekman
Daltoncoördinator(en)	Marja Out
Aantal groepen	51
Aantal leerlingen	1311
Aantal leraren/pedagogisch medewerkers	129
In bezit van daltoncertificaat	8
Bezig met daltoncursus	20
Nevenvestigingen	
Stand van zaken inspectie	voldoende
Visitatievoorzitter	
Lid 1.	
Lid 2.	
Lid 3.	
Lid 4.	
Lid 5.	
Lid 6.	
Lid 7.	
Lid 8.	
Lid 9.	
Datum visitatie	29 maart 2023
Soort visitatie: (besluit vorige visitatie)	Licentieverlenging 5 jaar

Voorwoord

Hoe is deze zelfevaluatie tot stand gekomen?

Deze zelfevaluatie is een verzameling feedback na gesprekken van leden van de DaltonOntwikkelGroep met leerlingen, collega's (OP en OOP) en ouders. Ook is meegenomen de oefenvisitatie die op 1 juni 2022 gehouden is met collega's en leerlingen van Spinoza20First (het tegenbezoek was op 9 november 2022). De vele studiedagen die de afgelopen jaren in het teken van de daltonontwikkeling stonden, hebben een bijdrage geleverd aan deze evaluatie. Alle gegevens zijn verzameld in een concept zelfevaluatie dat is voorgelegd aan 8 collega's (2 per team) én aan de leerlingenraad. De voorpagina van dit verslag is een foto die genomen is tijdens de studiedag van 22 november 2022. De vraag aan de docenten was: *Waar sta je zelf als je je eigen daltonontwikkeling bekijkt?* Op het schoolplein waren de cijfers 1 tot en met 10 weergegeven.

Hierboven foto's van de leerlingen in actie tijdens de evaluatiegesprekken en het ontwikkelbord van de sectie kunst & ontwerp

Zelfevaluatie en het vierjarenplan

Na de visitatie in 2017 heeft de Daltoncommissie een vierjarenplan opgesteld ([16 april : Bijlage 14 : Spinoza Lyceum Dalton vierjarenplan 2017 -2021 definitief](#)). Vanwege corona heeft de visitatie in

2021 niet plaatsgevonden, maar we hebben wel het vierjarenplan geëvalueerd en een nieuw Dalton vierjarenplan opgesteld: [31 mei 2022 : Dalton 4-jarenplan 2022-2026](#). De feedback naar aanleiding van de visitatie in 2023 zullen we meenemen in de bijstelling van het 2022-2026.

Te veel / te weinig informatie

We zijn erg blij dat het gelukt is om een nieuw daltonplan te schrijven dat ambitieus én compact is. We zouden willen dat onze zelfevaluatie net zo bondig is als het vierjarenplan, maar we willen ook het proces van de daltonontwikkeling in onze school recht doen. We verontschuldigen ons bij voorbaat voor het toch uitgebreide pak informatie dat we aan het visitatieteam voorleggen.

DaltonOntwikkelGroep en schoolleiding Spinoza Lyceum
Januari 2023

1 Zelfreflectie

1.0 Aanbevelingen vorige visitatie

School

Aanbevelingen (noteer de aanbevelingen van de vorige visitatie) 2017

1. Vrijheid en verantwoordelijkheid

Begeleid leerlingen meer gedifferentieerd in de mate van vrijheid die ze krijgen, stimuleer actiever de zelfverantwoordelijkheid van leerlingen. Leerlingen meer ruimte geven betekent maatwerk in het kunnen omgaan met verschillen.

2. Zelfstandigheid

Hou de taak- en planningsinstrumenten goed tegen het licht. Daltonstudiewijzers, planners, huiswerk in Magister, Google agenda... Wat wordt waar ingezet? Kunnen leerlingen daadwerkelijk docent-onafhankelijk leren?

3. Samenwerken

Pas in de les meer vormen van samenwerking toe; bouw op naar meer coöperatieve werkvormen waarbij leerlingen echt van elkaar afhankelijk zijn. Deel met elkaar de good practices en de expertise van docenten.

4. Reflectie

- a. Zet de verschillende reflectiemethoden en leerlijnen die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld consequent in: in de lessen, de daltonuren, het mentoraat en in de rapportages naar huis. Laat je daarbij zeker ook inspireren door de werkwijze op Spinoza20first.
- b. Maak meer tijd vrij in het teamoverleg voor intervisie en lesbezoek.

5. Effectiviteit

- a. Bekijk met elkaar opnieuw jullie doel van het daltonuur, wanneer is dit effectief voor zoveel mogelijk leerlingen? Breng meer differentiatie aan in het aanbod van de daltonuren (thema-daltonuren, masterclasses, workshops etc.). Het daltonuur biedt o.a. meer mogelijkheden voor de docent om feedback te organiseren en de begeleiding voor bepaalde leerlingen te intensiveren (leerlingen gericht uitnodigen voor hulp, bespreken toetsen etc.).
- b. Ga stap voor stap meer maatwerk leveren, zoals benoemd in jullie ontwikkelplannen.

6. Borging

- a. Na een periode van grote tijdsinvestering in organisatorische en leerlingbegeleidingszaken is het nu noodzakelijk om het daltononderwijs weer bovenaan op de agenda van de teams te zetten. Ga in de teams het gesprek aan over verbetering van het daltononderwijs en maak gebruik van de mooie voorbeelden die Spinoza20first aan het ontwikkelen is. Zorg ervoor dat de gedeelde daltonvisie en de ambities van de school zichtbaar zijn in de les en vertaald worden in concrete leerdoelen op verschillende, uitdagende niveaus.
- b. Bespreek samen met de daltoncoördinatoren en de teamcoaches hoe de verdere daltonontwikkeling zowel in de teams als schoolbreed gerealiseerd kan worden. De secties spelen hierin ook een rol (dalton-studiewijzers en maatwerk).
- c. Organiseer over 2 jaar intercollegiale feedback op de daltonontwikkeling binnen het netwerk

School

Wat is er gelukt in 2017-2022 en waar zijn we blij mee?

1. **Maatwerk:** ten aanzien van maatwerk zijn de Plusklas (zie [Informatie over de Plusklas \(1\).pdf](#)) en [Huiswerkklass](#) belangrijke ontwikkelingen. Ook de uitbreiding van het aantal daltonuren van 5 naar 7 heeft bijgedragen aan de verbetering van maatwerk, omdat docenten nu meer ruimte hebben voor individuele afspraken en begeleiding van leerlingen in persoonlijke trajecten. We hebben een maatwerkcoördinator die uitzoekt welke leerlingen een vorm van maatwerk hebben en vervolgens ervoor zorgt dat de ondersteuning en uitvoering van maatwerk geoptimaliseerd kan worden in ons onderwijs. Voorbeelden van maatwerk zijn: extra vak, examen op hoger niveau, combineren van toptalent met onderwijs, aandacht / mogelijkheden voor herstel / inhaal / extra hulp bij planning, overstap van 4m naar 4h en 5h naar 5v, waarbij sommige vakken werken met een instaprogramma- en toets naar het hogere niveau. Zie voor meer informatie over maatwerk: [Kopie van 2223 Maatwerklerlingen](#) en [Kopie van Studiedag 9 nov 2021: Maatwerk op Spinoza](#)
2. **Taak-/planhulp:** de Plenda is ingevoerd in de onderbouw en de daltonplanner (zie tabblad planner in de DSW) in de DaltonStudieWijzer [DSW 2022-2023 PER-2 1HA](#) geeft alle leerlingen meer overzicht over hun werk. We zijn gestart met een werkgroep leeromgeving die uitzoekt, hoe we de DaltonStudieWijzer kunnen optimaliseren en wat eventuele alternatieven zijn. Inmiddels is een pilot in een brugklas (1ha1) gestart met het ontwerp van Anne Overpelt van Dalton Voorburg (zie [DSW 1HA1 \(periode 2\)](#)). De Begeleider Passend Onderwijs begeleidt groepjes leerlingen met leren plannen en onze mini-mentoren (leerlingen uit de bovenbouw die een training krijgen tot mini-mentor) begeleiden de brugklasmentoren in de brugklassen, o.a. met leerlingen leren plannen.
3. **Reflectie:** met betrekking tot reflectie zijn er veel initiatieven genomen, bijvoorbeeld de ontwikkeling van rubrics bij verschillende vakken, de invoering van Mentor-Ouder-Leerlinggesprekken in brugklassen, 3 havo en mavo, de invoering van het PersoonlijkOntwikkelPlan en LOB in de mavo.
4. **Effectiviteit daltonuur:** de werkgroepen Daltonuur en Organisatie hebben met de onderzoeksdocenten en het personeel hard gewerkt aan de verbetering van de effectiviteit van het daltonuur. We hebben gelabelde daltonuren ingevoerd (maatwerk/flex/stilte/vak), het protocol daltonuren [Protocol daltonuren Spinoza Lyceum 2021-2022 PERSONEEL](#) (er is ook een versie voor leerlingen) geeft leerlingen en docenten houvast. Leerlingen kiezen bewust met de flowchart ([Flowchart defversie oktober 2020.pdf](#) en [docenteninstructie flowchart](#)) en we hebben een aanpak voor leerlingen die niet of te laat kiezen voor een daltonuur: [Kopie van Plan daltonuren inschrijven 2022-2023](#).
5. **Dalton op ontwikkelagenda's:** Het OOP krijgt daltonprofessionalisering, we hebben een daltonspecialist, er is een daltonontwikkelgroep met een vertegenwoordiging uit alle teams, collega's zijn opgeleid tot daltonopleiders (ten behoeve van de professionalisering van collega's), de afdelingsleiders nemen deel aan een leernetwerk voor dalton teamleiders in het vo en de collega's (OP en OOP) hebben een persoonlijk DaltonOntwikkelPlan (DOP) [format DaltonOntwikkelPlan \(DOP\) OP/ Format DaltonOntwikkelPlan collega \(OOP\)](#) geschreven. Uiteraard hebben we de collegiale visitatie in 2019 uitgevoerd. Tenslotte vermelden we, dat we heel blij zijn met de intensieve(re) samenwerking met Spinoza20First. We overleggen met elkaar over de scholing met de HAAAP (voor ervaren docenten). De daltonscholing voor startende docenten organiseren we met elkaar. We hebben in 2022 over en weer bij elkaar een oefenvisitatie gehouden en we hebben in de afgelopen jaren twee keer een gezamenlijke studiedag georganiseerd. De daltonopleiders houden elkaar op de hoogte van de onderwijsontwikkeling op beide scholen. Zo leren we van en met elkaar.

Een paar aanbevelingen zijn blijven liggen, namelijk meer ruimte en aandacht voor intervisie/lesbezoek en meer aandacht voor samenwerkend leren voor zowel docenten als leerlingen. Hoewel er sinds schooljaar 2022-2023 in de jaarkalender vrijwel maandelijks tijd is vrijgemaakt ("ontwikkeltijd sectie/team"), waarin individuele docenten deze ruimte kunnen vullen met activiteiten als deze, is dit tot op heden echter te veel afhankelijk van de individuele bevoegdheid van ons docententeam en te weinig van een breed gedragen gedeelde verantwoordelijkheid. We zijn dit schooljaar gestart met studiedagen rond een thema (in schooljaar 2022-2023 is het thema 'Dalton in

de les') met veel ruimte voor ontwikkeltijd voor secties en teams. Deze aanpak wordt gewaardeerd.

We willen werken aan een uitdagende leergemeenschap voor iedereen. De hierboven onder punt 1-5 beschreven ontwikkelingen zijn nog lang niet uit ontwikkeld. Ook deze verdienen onze blijvende aandacht.

Waar ligt de focus In 2022-2026?

Wat we het allerliefst willen is dat dalton in het DNA van de school zichtbaar en voelbaar wordt, dat bij alle ontwikkelingen dalton het kompas is waarop we varen. We willen een vanzelfsprekende onderwijsvisie die door iedereen gedragen en gekend wordt. Een aantal vragen is daarbij belangrijk:

- Hoe zorgen we ervoor dat de dalton kernwaarden meer zichtbaar zijn in de lessen?
- Hoe zorg je ervoor dat het eigenaarschap voor de daltonontwikkeling meer bij de hele school ligt/komt te liggen?
- Hoe creëren we meer bewustzijn bij de leerlingen dat ze op een daltonschool zitten?

Een aantal ontwikkelingen in de school gaat ervoor zorgen dat we antwoorden op deze vragen krijgen:

- Belangrijk is dat de schoolleiding onderkent dat ons daltononderwijs een belangrijke rol speelt op de ontwikkelagenda door de daltonontwikkeling goed te faciliteren en door zelf te werken aan de eigen dalton schoolleidersontwikkeling. Dit is een belangrijke voorwaarde en daaraan wordt al voldaan: de rector heeft een actieve rol als secretaris van het dalton regio vo overleg en een aantal afdelingsleiders participeren in het netwerk voor dalton schoolleiders.
- Daarnaast zijn we ervan overtuigd dat we de aanpak in de school moeten veranderen. Daltoncoördinatie impliceert, dat een kleine groep mensen (eind)verantwoordelijk is voor de onderwijsvisie van de school. Als we willen dat het personeel meer verantwoordelijk is (of zich meer verantwoordelijk voelt) voor de ontwikkeling van onze dalton onderwijsvisie, dan is het nodig om de strategie te veranderen:
 - We zijn gestart in 2020 met een daltonspecialist, die de opdracht heeft de (strategische) doelen en beleid van daltononderwijs te ontwikkelen en te realiseren en de kennisdeling met betrekking tot dalton in en buiten de school te stimuleren.
 - We zijn gestart in 2022-2023 met daltonopleiders in plaats van daltoncoördinatoren, omdat we de daltonprofessionalisering op alle niveaus in de school willen oppakken (OP, OOP, schoolleiding). Daltonopleiders zorgen ervoor dat nieuwe docenten grondig kennis maken met daltononderwijs en ze verzorgen in samenwerking met Thomas More Academie en de Nederlandse Dalton Vereniging nascholingstrajecten die opleiden tot het officiële daltoncertificaat. Het belangrijkste verschil tussen DC's en DO's is dus dat DO's ervoor zorgen dat de daltonontwikkeling breed gedragen wordt, omdat uiteindelijk iedereen opgaat voor het daltoncertificaat. We verwachten dat professionalisering een vliegwieltje voor verandering en ontwikkeling is (zie [Spinoza: Dalton met lef CONCEPT](#)). Zie voor de opleidingen [Daltonopleiding schooljaar 2022-2023 STARTERS](#) en [Daltonopleiding schooljaar 2022-2023 HAAAP](#). Een cursusvoorbeeld: [boekje starters.pdf](#)
 - De DOG organiseert sinds 2022-2023 alle studiedagen. Voor dit schooljaar is het thema *dalton in de les*. In november en januari zijn de secties bezig geweest met inventariseren waar de kernwaarden in de lessen zichtbaar worden en met het doorontwikkelen van hun daltononderwijs. Dat heeft geleid tot een [overzicht daltonontwikkeling secties](#). Tijdens de studiedag in maart presenteren secties hun beste daltononderwijs producten aan elkaar. In 2022 was de Daltonmarkt samen met Spinoza20First een groot succes. De daltonopleiders hebben als kern in hun opleidingen het experiment: alle cursisten ontwikkelen een dalton lessenserie/daltononderwijs product en voeren het experiment uit in hun lessen.

Visitatieteam

Wat zien we terug?

De aanbevelingen van 2017 zijn grotendeels opgepakt en in eerste instantie uitgewerkt in het Dalton-vierjarenplan 2017-2021. Vanwege de Corona-pandemie zijn de plannen en doelen niet volledig uitgewerkt en gerealiseerd. Vandaar dat er een nieuw Dalton-vierjarenplan Spinoza Lyceum 2022-2026 is geschreven.

We hebben kennis genomen van de uitwerking van maatwerk en het ontwikkelen van de zogenaamde Plusklas en Huiswerkklas en het uitbreiden van het aantal daltonuren van 5 naar 7. Er is een maatwerkcoördinator aangesteld, die voor de leerlingen uitzoekt welke vorm van maatwerk (ondersteuning) het best passend is en hoe het onderwijs geoptimaliseerd kan worden in de uitvoering van maatwerk. Uiteindelijk zou dit een regulier onderdeel kunnen zijn van het onderwijsleerproces, waarbij maatwerk (omgaan met verschillen, diversiteit en inclusiever onderwijs) gemeen goed is en geen coördinatie meer nodig heeft.

Ook de taak- en planhulp via Plenda en DaltonStudieWijzers is uitgewerkt.

Reflectie krijgt vorm en inhoud in de ontwikkeling van rubrics, de invoering van MOL-gesprekken, invoering PersoonlijkOntwikkelPlan en het LOB in de mavo. Het begin van invoering van MOL-gesprekken wordt gezien door leerlingen in 2mavo, andere leerlingen geven aan nog geen verschil te merken in de gesprekken met ouders. De leerlingen die er wel mee gewerkt hebben, waren hier positief over. Dit geeft aan dat dit de juiste weg is en er nog stappen in gezet moeten worden voor de verdere implementatie.

We hebben kunnen lezen hoe de effectiviteit van daltonuren is opgepakt. Dit is een continue proces, dat elk jaar geëvalueerd en bijgesteld kan worden. Er is voor het personeel een Protocol daltonuren Spinoza Lyceum 2021-2021 ontwikkeld. Verder is er een plan daltonuren inschrijven ontwikkeld, waarbij de voorwaarden en de procedure beschreven zijn.

Dalton op de ontwikkelagenda is een continue proces. Dat geldt voor alle teams (inclusief het OOP). Daarbij moeten de daltonkernwaarden zichtbaar zijn in woorden en daden.

Er is nog (te) weinig aandacht besteed aan het ruimte creëren voor intervisie en lesbezoeken. Het laatste is opgepakt door de afdelingsleiders en hier komen de daltonkernwaarden aan bod. De school wil werken aan uitdagende leergemeenschappen voor iedereen.

Als het Spinoza Lyceum de beste daltonschool van Nederland wil worden dan moet dalton in het DNA zitten. We hebben dalton op vele plaatsen gezien en gehoord. Er moet continue aandacht zijn voor de ontwikkelingen in het daltononderwijs en de huidige ontwikkelingen in het (passend) onderwijs. De school wil daltonprofessionalisering op alle niveaus in de school oppakken en wij hebben het vertrouwen dat dit gaat lukken en dat de kernwaarde reflectie hier een uiterst belangrijke rol zal gaan spelen. Van en met elkaar leren en ontwikkelen zijn hierbij essentieel. Vandaar dat er ook aandacht moet zijn voor de kernwaarde samenwerken.

1.1 Vrijheid in gebondenheid / verantwoordelijkheid en vertrouwen

School

Wat hebben we gedaan en wat gaat goed?

We hebben gewerkt aan de randvoorwaarden die het geven van vrijheid aan de leerlingen meer mogelijk maken. Ondersteunend daarbij zijn:

- MOL (mentor - ouder - leerling) gesprekken:
We zijn in verschillende afdelingen gestart met MOL-gesprekken: in de bovenbouw havo zijn we ermee gestart. De mavo-afdeling en het brugklasteam zijn al langer bezig met MOL-gesprekken. Leerlingen bereiden het MOL-gesprek van te voren voor onder begeleiding van hun mentor.
- Leerlingbegeleiding: De begeleiding van de leerlingen krijgt veel aandacht op het Spinoza Lyceum. Mentoraat heeft prioriteit. Nieuwe mentoren worden getraind, een aantal collega's is bezig met het opzetten van een website voor mentoren. De plusklas (een opvang voor leerlingen met special needs, werkt drempelverlagend richting hulp en voorkomt thuis zitten) is een succes, de medewerkers zijn betrokken. Ouders, leerlingen en personeel zijn enthousiast over de plusklas. De vertrouwenspersonen zijn zichtbaar en het is fijn als je daar naartoe kan.
- Mavo-aanpak: in de mavo hebben we de leerlingen in kleine stapjes van controle naar vertrouwen en keuzevrijheid, gemonitord dan wel begeleid. Zie hiervoor het [sept20 - Ontwikkelplan mavo 2019-2021](#).
- Maatwerk (zie pagina 5 van dit verslag).

Personeel

Het ondersteunend personeel geeft aan dat er ruimte is om eigen werkzaamheden te organiseren en voor eigen initiatief. De school is een lerende organisatie. Het OOP is blij met de ruimte en vertrouwen van de schoolleiding.

Ouders

De ouders en leerlingen geven aan dat leerlingen alle ruimte krijgen om zich te ontwikkelen als mens. Dat is een sterk punt van de school.

Leerlingen

Leerlingen in bovenbouw én onderbouw concretiseren dat: dans, musical, tekenen, muziek, robotica, techniekploeg, leerlingenraad, muziekplus, extra kunst, debatclub worden genoemd en er zijn verschillende soorten daltonuren waar je uit kunt kiezen. De leerlingen vinden dat de docenten over het algemeen passende begeleiding geven. Ze controleren niet de hele tijd, maar helpen de leerling op weg als die niet goed omgaat met vrijheid/tijd.

Alle geledingen waarderen de daltonuren als middel waardoor vrijheid vorm krijgt.

Waar moeten we (meer) aandacht aan besteden?

Er is aandacht voor het leren omgaan met vrijheid in de mentorlessen in de onderbouw, met name in de brugklassen. Verschillende geledingen, vooral bovenbouwleerlingen, geven aan dat we in de bovenbouw (vanaf de 3e klassen) de leerlingen beter moeten begeleiden in het omgaan met vrijheid, samenwerken en zelfstandigheid. De ervaringen met betrekking tot de coaching van docenten op de vrijheid zijn wisselend. De leerlingen geven aan dat het soms beperkt is ("zijn er vragen?"). Aan de andere kant is loslaten lastig. Het vertrouwen in personeel en leerlingen kan groter. Zowel personeel als leerlingen hebben i.h.a. een groot verantwoordelijkheidsgevoel. Dit is een duidelijke boodschap vanuit de oefenvisitatie met Spinoza20First.

Personeel

Uit intern onderzoek blijkt dat onze leerlingen zelf aangeven alleen te leren voor toetsen. De werkgroep Toetsbeleid is aan de hand van dit gegeven aan het bekijken hoe we de vicieuze cirkel "Toetsdruk ← → Toetsleren" kunnen doorbreken. Ook nieuwe docenten signaleren toetsdruk:

“De behoefte aan motiveren en meten maakt dat er veel getoetst wordt. Hoe kun je dat anders aanpakken? Hoe kun je leerlingen motiveren om te werken en meten waar ze zijn zonder voortdurend te toetsen?”

Ouders

Ouders melden in dit kader dat we niet te veel moeten controleren, als het niet nodig is voor het kennisniveau en dat de school moet werken aan toetsbeleid. Ze noemen als voorbeelden:

- Meer gepersonaliseerde taken voor de leerlingen (werkt motiverend);
- Controletoetsen meer inzetten zodat leerlingen zelf uit kunnen zoeken hoe ver ze zijn met leren;
- Geef leerlingen die een onvoldoende hebben gehaald een mogelijkheid om op een andere manier (bijvoorbeeld een visueel product) zichzelf te bewijzen;
- Docenten (en leerlingen) worden geleid door methodes. Kan dat minder?

Conform de landelijke trend leven er op ook het Spinoza Lyceum onder leerlingen en hun ouders zorgen over de cijfercultuur.

Leerlingen

De leerlingen met wie we hebben gesproken in het kader van de daltonontwikkeling geven als aandachtspunten:

- Aandacht voor leerdoelen is er vooral in de daltonuren. Mag vaker in de vaklessen
- Toetsen worden niet altijd teruggegeven.

Het is duidelijk dat de werkgroep toetsbeleid een belangrijke opdracht heeft voor de school. In dat kader zijn er al stappen ondernomen: we zijn gestart met toetstaxonomie, er is een beperking op de hoeveelheid toetsen per periode, we experimenteren met digitaal toetsen en we voeren gesprekken met secties over toetsbeleid per sectie.

Reactie visitatieteam

In de aanbevelingen van de vorige visitatie (12 april 2017) stond bij de kernwaarde Vrijheid en verantwoordelijkheid: Begeleid leerlingen meer gedifferentieerd in de mate van vrijheid die ze krijgen, stimuleer actiever de zelfverantwoordelijkheid van leerlingen. Leerlingen meer ruimte geven betekent maatwerk in het kunnen omgaan met verschillen.

In de afgelopen 5 jaar is daar vorm en inhoud aan gegeven en is er gewerkt aan de zogenaamde MOL (mentor-ouder-leerling) gesprekken. Tijdens de gesprekken met leerlingen en hun ouders is dat niet goed naar voren gekomen. Het verdient de aandacht om de MOL-gesprekken te evalueren en te bespreken wat er van eenieder wordt verwacht. Ook de vorm waarin deze gesprekken plaatsvinden is niet eenduidig; dit geldt tevens voor de verwachtingen. Bij deze MOL-gesprekken waarin de leerling verantwoordelijkheden hebben gekregen, kunnen ze verantwoording afleggen over hun eigen leerproces. De leerling is daar immers eigenaar van. Dat leerlingen hierbij ondersteund moeten worden is zeer gewenst.

Centraal bij de leerlingbegeleiding is het mentoraat.

Er is een Plus-klas en dit wordt een succes genoemd. Deze leerlingen hebben speciale ondersteuning is gemakkelijk toegankelijk en voorkomt het thuiszitten.

De daltonuren worden gewaardeerd en hier kan de leerling eigen keuzes maken.

Leraren ervaren vrijheid en ruimte voor eigen initiatieven. Zij geven aan meer vrijheid en verantwoordelijkheid voor de leerling te willen creëren en hebben tegelijkertijd moeite met loslaten in vertrouwen. Dit zorgt voor een spanningsveld.

Van verschillende geledingen in de school hebben we gehoord dat het lastig is om los te laten. Leerlingen geven aan dat zij hier beter bij ondersteund kunnen worden en ze ook niet altijd duidelijk hebben wat de leerdoelen zijn en wat zij precies moeten doen. Daarbij vinden ze dat er veel getoetst wordt en de toetsen niet altijd besproken worden. Ook ouders hebben veel kritiek op het toetsbeleid van de school. Het zou goed zijn met hen hierover in gesprek te gaan.

Het visitatieteam adviseert om de vertrouwensdriehoek te gebruiken bij het verder vorm en inhoud geven aan deze kernwaarde.

1.2 Zelfstandigheid

School

Wat hebben we gedaan en wat gaat goed?

Ondersteunend voor het ontwikkelen van de zelfstandigheid bij de leerlingen zijn de daltonuren, de DaltonStudieWijzer met toetsoverzicht, de Flowchart, Dalton vrijstelling zie ([Instructie daltonvrijstelling bovenbouwleerlingen](#)) en de verschillende keuzemogelijkheden voor wat betreft de daltonuren.

Personeel en ouders

De docenten en de ouders onderschrijven de positieve rol van de DSW: die zorgt ervoor dat leerlingen zelfstandig in hun eigen tempo kunnen werken. Ook de daltontaken zorgen daarvoor.

Leerlingen

Ze vinden dat we zelfstandigheid goed faciliteren:

- Ze kunnen om hulp vragen en weten waar ze de hulp kunnen halen;
- Er is veel waardering voor de mentoren;
- Over het algemeen kunnen leerlingen goed omgaan met uitgestelde aandacht, proberen zelf eerst een oplossing te vinden voordat ze hulp gaan vragen;
- Leerlingen zijn gewend om hun eigen werk na te kijken;
- Er is genoeg ruimte in de daltonuren en in het gebouw om zelfstandig werken mogelijk te maken;
- Leerlingen hebben tijdens de les tijd om aan hun (huis)werk te werken;
- De DSW faciliteert het werken in verschillende tempo's;
- DaltonVrijstelling wordt zeer gewaardeerd door de bovenbouwleerlingen als middel waardoor ze beter zelfstandig kunnen werken en hun eigen planning kunnen maken.

De reactie van een van de leerlingen op de uitwerking van deze kernwaarde op het Spinoza Lyceum is als volgt: "Op het Spinoza Lyceum gaan de docenten uit van veel zelfstandigheid bij de leerlingen. Docenten proberen zo min mogelijk (ongeveer 20 minuten) uit te leggen en je zo tijd te geven om zelfstandig aan de slag te gaan. Er wordt dan niet gehamerd dat je moet werken, dat ligt dan aan jezelf." Reactie van een oud-leerling: "In het daltonuur kun je wel makkelijker focussen in tegenstelling tot thuis. Ik heb in mijn vervolgstudie profijt van leren zelfstandig werken en plannen."

Waar moeten we (meer) aandacht aan besteden?

Van alle kanten komt het advies om de DSW te verbeteren: meer uniformiteit wat betreft de inrichting en goede afspraken over de communicatie van het schoolwerk van docent naar leerling.

Personeel

De nieuwe docenten zijn kritisch: "Wat beter kan is de '2e stap' in de DSW: de docent zegt vaak: 'het staat in de DSW'. Dat werkt niet voor alle leerlingen. We zouden meer actief bezig kunnen zijn met de DSW in vak- en mentorles, ook in de bovenbouw. Daltontaken: fijn dat ze er zijn, maar taken kunnen echt ter vervanging van toetsen gebruikt worden, terwijl ze nu vaak erbij hangen. Binnen de secties zou meer vanuit daltonperspectief naar de taken gekeken moeten worden." Met name mavoleerlingen geven aan dat taken toetsstress kunnen verminderen en motivatie vergroten.

Ouders

hebben vragen en adviezen bij de coaching op zelfstandigheid:

- Leerlingen kunnen om hulp vragen, maar de vraag is of ze dat ook doen;
- Moedig leerlingen aan om elkaar te helpen;
- Uitgestelde aandacht is heel goed, maar gaat soms te lang door en dan kost het onnodig veel tijd;
- Leerlingen kunnen vaak hun eigen tempo bepalen. Ouders vragen aandacht voor het 'schade en schande'-effect. Hoe laat je de leerlingen vrij en toch ook niet helemaal zwemmen?

Leerlingen

geven aan dat er wel sprake is van differentiatie wat betreft tempo, maar ook hier is ruimte voor ontwikkeling. Er is bijvoorbeeld weinig sprake van differentiatie wat betreft moeilijkheidsgraad.

Sinds schooljaar 2021-2022 zijn we in de school bezig met een groep collega's om de leeromgeving / DSW te verbeteren (werkgroep leeromgeving). Er is een [Programma van eisen digitale leeromgeving](#) opgesteld. Vervolgens hebben we verschillende aanbieders van digitale leeromgevingen uitgenodigd voor een demonstratie. Uiteindelijk hebben we gekozen voor de aanpak van Dalton College Voorburg. We zijn in 2022-2023 gestart met een pilot in klas 1ha1 volgens de opzet die Anne Overpelt (1 van de dalton prijswinnaars in 2021) heeft ontwikkeld. Hierbij de presentatie over deze pilot: [Werkgroep Leeromgeving DSW 2.0](#). We zijn bezig met een inventarisatie van de mogelijkheden om in 2023-2024 in alle brugklassen te kunnen gaan werken met een DSW volgens deze opzet.

We hebben al stappen gezet:

- Alle DSW's staan in classroom;
- Er is een 'tussen-DSW' ontwikkeld die uitgaat van leerdoelgericht in plaats taakgericht werken.

Het doel is dat de leerlingen aan de hand van de nieuwe DSW nog beter zelfstandig kunnen werken.

Reactie visitatieteam

Leerlingen op deze school zijn mondig en kunnen goed aangeven wat zij nodig hebben. In de lessen zien wij terug dat er veel om hulp gevraagd wordt, maar ook dat veel leerlingen zelfstandig aan het werk zijn. Tijdens de lessen werken bepaalde leerlingen zelf verder als de docent instructie geeft aan de rest van de groep. Ook hebben wij differentiatie op niveau gezien: leerlingen bij wiskunde kregen de keuze om via een moeilijkere opdracht aan te tonen een stuk stof te beheersen.

De nieuwe DSW geeft leerlingen meer mogelijkheid om zelfstandig en zelfsturend te werken. Leerlingen boven klas 1 geven als grootste verbeterpunt dat de DSW niet altijd duidelijk en volledig is en dat informatie via te veel kanalen verspreid wordt (Magister, Classroom, DSW, Plenda). Zij kijken dan ook uit om op 17 april samen met jullie te gaan kijken naar de toekomst van de DSW en waarderen het zeer dat zij hierin betrokken worden. Ook werd duidelijk dat van leerlingen na klas 1 een grote mate van zelfstandigheid wordt gevraagd in het inplannen van het werk. Leerlingen geven aan dat hierbij wel hulp kan komen als het nodig is, maar als ze het zelf kunnen dat ze het ook zelf mogen doen.

Leerlingen in alle lagen geven aan bewuste keuzes te maken voor hun daltonuren en dat zij deze keuze zelfstandig maken. Hierbij maken ze geen gebruik van de flowchart. Leerlingen geven aan deze ooit weleens te hebben gezien, de leerlingen in klas 1 geven aan deze nog nooit te hebben gezien. De leerlingen geven aan dat een flowchart niet nodig is om een bewuste keuze te maken. De leerlingen geven ook aan zelf op zoek te gaan naar een oplossing als de uitleg van hun eigen leraar niet duidelijk is of er geen klik is met de leraar. Ze ervaren daarbij dat het gebruik van de daltonuren ze de mogelijkheid geeft om zelf op zoek te gaan naar een leraar of omgeving die beter aansluit op hun wensen.

Leerlingen ervaren het als belemmerend dat zij niet tijdens momenten om zelfstandig te werken tijdens lessen aan hun daltontaak mogen werken. Daarbij geven ze aan dat het meestal juist prima te doen is om zelfstandig aan een daltontaak te werken in het daltonuur van een andere docent. Inhoudelijk nodigt de daltontaak dus uit om zelfstandig en zelfsturend aan de slag te gaan met de leerstof, maar organisatorisch is dit niet altijd zo. Het leerexperiment in 4H bij de kunstvakken is een mooi voorbeeld hoe er binnen de school wel wordt nagedacht over hoe leerlingen zelfstandig hun leerproces kunnen vormgeven en bijsturen.

1.3 Samenwerking

School

Wat hebben we gedaan en wat gaat goed?

Personeel

Het OOP meldt dat er veel bereidheid is om elkaar te ondersteunen: "Er is een fijne, collegiale werksfeer. Ik hoor niet vaak "nee". Ik voel me thuis en daardoor veilig om iedereen te benaderen. Er is heel veel respect voor elkaar. Door de leuke extraatjes (maaklabborrel, gezamenlijke lunches, etc.) is er veel werkplezier."

De nieuwe docenten vinden de sfeer in de school heel goed. Docenten voelen zich vrij om bij elkaar naar binnen te lopen, ook bij de schoolleiding. Met betrekking tot de DSW's is veel te zien wat samenwerken betreft. Het maaklab is een mooi vliegwiel voor vakken om vakoverstijgend te werken. Er is ruimte zowel praktisch als ideëel om samen te werken.

De samenwerking met Spinoza20First gaat goed. We hebben met elkaar de visitatie voorbereid door een oefenvisitatie bij elkaar uit te voeren. De daltonscholing voor de starters en de gevorderden organiseren we gemeenschappelijk. We hebben ook verschillende keren een scholingsdag met beide locaties georganiseerd.

Gemeenschappelijke 24-uurs voor startende docenten met Spinoza20First oktober 2022

Gemeenschappelijke studiedag ('Daltonmarkt') met Spinoza20First maart 2021

Ouders

waarderen het volgende als het gaat om samenwerken:

- Sommige vakken gebruiken een samenwerkingstaak om de vorderingen te meten i.p.v. een toets;
- De groepen worden soms samengesteld door de docent. Dat is goed voor het leren samenwerken;
- Het bijhouden van logboeken voor het begeleiden van samenwerking;
- Mini-mentoren in de brugklassen.

Leerlingen

Ook de leerlingen zijn positief:

- De sfeer is goed en veilig. Dat komt door de open cultuur (je mag zijn wie je bent, veel ruimte voor diversiteit), maar ook door de duidelijke regels;
- In de lessen is ruimte voor samenwerkend leren.

De leerlingen geven het volgende aan: "Als je met iemand samenwerkt, dan werkt het altijd beter dan wanneer je het zelf doet. Bij de voorbereiding voor een toetsweek wordt er onderling gebeld om elkaar te helpen en te motiveren. Als je het dan allebei begrijpt, dan kun je elkaar overhoren. Dat werkt heel goed. Bij daltontaken moet je vaak samenwerken in twee- of drietallen. En ook in de les kan je bijvoorbeeld opdrachten samen maken".

Voorbeelden van geslaagde vormen van samenwerkend leren:

- CKV heeft een prachtige vorm van samenwerkend leren neergezet, waarin naast samenwerken ook procesmatig werken, onderzoekend leren, vrijheid in keuzemogelijkheden, leren verantwoordelijkheid te nemen voor werkproces, samenwerking en eindresultaat en reflectie aan de orde komen. Via de Spinoza Modeshow gaan leerlingen in 4h en 4v in groepjes onderzoek doen naar het spanningsveld tussen mode en kunst. Elk groepje onderzoekt een modeontwerper en analyseert een collectie (theorie) om met deze bevindingen zelf aan de slag te gaan met een eigen outfit (praktijk). Het eindwerk wordt gevierd in de vorm van de spectaculaire Spinoza Modeshow in ons theater. Met alles erop en eraan: een catwalk, lichtplan, instructie voor de lopers (door de dansdocenten) en wervelende muziek.
- De sectie aardrijkskunde heeft in de brugklas een project De Aziatische Markt. De leerlingen kiezen per (door de docent samengestelde) groep een land uit Azië, gaan op zoek naar informatie over de cultuur van hun land en richten een marktkraampje in waarmee ze dit land presenteren tijdens de Aziatische Markt aan klasgenoten, andere leerlingen en personeel. Eten, drinken, muziek, cultuur, dans, godsdienst, economie; alles komt aan bod! Leerlingen leren samen heel veel over een werelddeel.
- De musical, daltondans, muziekplus en robotica zijn voorbeelden van samenwerken tussen OP, OOP, ouders en leerlingen.

Waar moeten we (meer) aandacht aan besteden?

Bij de reflectie op de aanbevelingen uit 2017 hebben we al aangegeven dat we geen schoolbrede aanpak op de kernwaarde samenwerking hebben ontwikkeld. Ook zien we dat wat deze kernwaarde betreft er veel behoefte is aan handvatten. Daar ligt een opdracht voor de DaltonOntwikkelGroep en de schoolleiding. Vanuit de DaltonOntwikkelPlannen komt naar voren dat er wel de ambitie is om samenwerkend leren te versterken. Eén van onze ontwikkelvragen luidt dan ook: waar/ in welk(e) les/team/sectie zie je sterke voorbeelden van samenwerkend leren?

Personeel

De nieuwe docenten melden dat de DSW's genoeg aanknopingspunten bieden om tussen verschillende vakken samen te werken, maar dat gebeurt te weinig. Binnen de klassensetting en in projectweken lukt het wel. Het is een uitdaging om vakoverstijgend te werken door de periodisering en de curriculumopbouw per vak. De daltontaken lenen zich ook goed voor vakoverstijgend werken. Een oplossing is: kijk heel kritisch naar wat je behandelt en hoe je toetst. Het zou al fijn zijn om DSW's breder op te zetten, om te onderzoeken waar de overlap zit. Het OOP meldt dat de werksfeer heel fijn is, maar soms maakt dat het lastig om elkaar aan te spreken.

Ouders

De ouders missen een visie op samenwerkingsvormen. Hoe zet je samenwerken goed en effectief in? Hoe help je de groepen als de samenwerking niet lukt?

Leerlingen

Ook de leerlingen zien hier ruimte voor verbetering: het doel van samenwerken (je leert samenwerken en je leert beter) is onderbelicht. Samenwerken op het Spinoza is vaak niets meer dan samenwerken aan opdrachten. Reflectie op samenwerken ontbreekt. Uitspraak van een leerling: “Bij sommige lessen mogen we niet samenwerken, maar ik denk dat als we mogen samenwerken, we dan het meeste leren.”

Reactie visitatieteam

Samenwerking hebben wij veel teruggezien in de lessen. Leerlingen geven aan van elkaar te mogen en kunnen leren. Qua keuzes met wie er wordt samengewerkt, bepalen de leerlingen dit vaak zelf. Als een docent hierin keuzes maakt, worden deze geaccepteerd door de leerlingen.

Het beoordelen van elkaar of elkaars werk bij samenwerking vinden leerlingen lastig. Wel speelt peer-pressure hierbij een positieve rol, want de leerlingen willen niet dat er over hun gezegd wordt dat zij niet goed kunnen samenwerken.

Als advies hierin geven wij mee om leerlingen zelf keuzes op het gebied van samenwerking te maken en daarnaast reflectie op deze samenwerking te onderbouwen.

Daarnaast is het goed om bij samenwerking met of aan de leerlingen duidelijk te maken in welke mate de docent begeleidt.

1.4 Reflectie

School

Wat hebben we gedaan en wat gaat goed?

In schooljaar 2020-2021 zijn we gestart met het gebruik van de [Flowchart defversie oktober 2020.pdf](#). Onze onderzoeksdocenten Jate Terpstra en Nellie Wagner hebben onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het daltonuur en hebben op basis van dat onderzoek een flowchart ontwikkeld, die de leerlingen helpt om bewuster te kiezen voor en gebruik te maken van de daltonuren.

Aan het einde van hun schoolloopbaan reflecteren de leerlingen op hun daltonontwikkeling en krijgen een daltoncertificaat mee met hun diploma. In het mentoraat werken we met een ontwikkelformulier waarop leerlingen reflecteren n.a.v. de oudergesprekken.

Enkele voorbeelden uit de vakken:

- De sectie wiskunde is op zoek naar zelfstandigheid gekoppeld aan reflectie door de leerlingen terug te laten kijken naar de theorie in plaats van alleen maar sommetjes/opdrachten te laten maken.
- De sectie Frans leert de leerlingen te reflecteren op kwaliteiten bij samenwerken: [Kopie van kwaliteiten 1e klas.docx](#)
- Bij maatschappijleer/maatschappijwetenschappen hoort bij elke praktische opdracht reflectie aan de hand van door de sectie opgestelde vragen. Deze reflectie wordt beoordeeld. De leerlingen krijgen extra punten als ze een gedegen analyse maken van wat goed en fout ging en **hoe** ze daar in de toekomst anders mee om gaan.
- In de sectie Kunst & Ontwerp is er veel aandacht voor reflectie (rubrics, reflectie- en beoordelingsformulieren). De sectie hanteert een formatieve en op ontwikkeling gerichte aanpak.

Personeel

Het personeel vindt dat er over het algemeen goed gevraagd wordt naar feedback. Er is veel reflectie op het onderwijs (BOOT, KwaliteitScholen) en tijdens de lessen.

Nieuwe docenten noemen de volgende pluspunten:

- Docenten geven veel positieve feedback aan leerlingen;
- Sommige secties zorgen voor structurele reflectie door leerlingen;
- Leerlingen zijn open en eerlijk in het uiten van hun onzekerheid en zwaktes.

Ouders

Ouders vinden dat de Plenda goed werkt, o.a. door het (leren) plannen op papier. Leerlingen vinden dat ze in de brugklas een goede begeleiding krijgen bij het leren plannen. In veel gevallen worden toetsen besproken en conclusies getrokken met betrekking tot de toekomst. Mentoren begeleiden goed bij de reflectie op de ontwikkeling van de leerling.

Leerlingen

Ook leerlingen vinden dat er over het algemeen goed gevraagd wordt naar feedback. Ook de leerlingen waarderen de inzet van de Plenda. Reactie van de leerlingen op de kernwaarde reflectie: "Bij het maken van fouten kan je wel naar de docent toegaan en dan uitleg vragen. Als er stof klassikaal wordt behandeld, dan kan je na afloop van de les eventuele vragen stellen aan de docent. De toetsen worden meestal wel besproken.

Waar moeten we (meer) aandacht aan besteden?

Personeel

De collega's van het OOP die we gesproken hebben zien als ontwikkelpunt planmatig werken: de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act) ontbreekt, zeker op de administratie. Het grote verloop van de afgelopen tijd helpt ook niet. Een draaiboek voor het hele jaar zou goed zijn! We kijken te weinig naar hoe iets is gegaan om te verbeteren. We hebben in het verleden veel aan intervisie gedaan. Dit is helaas minder geworden.

We doen veel aan reflectie, maar er liggen ontwikkelkansen:

- We zouden een manier moeten zoeken om de leerling zelf eigenaar van zijn reflectie te laten

zijn.

- We reflecteren veel, maar het is nogal hapsnap. Met al die reflectie wordt niet altijd bij iedereen iets gedaan. Een mentor: "Als mentor bekijk je voor een aantal leerlingen voor ouder- of leerlinggesprekken wat er is ingevuld zodat het input is voor een gesprek. Als vakdocent kijk je bij je slecht scorende leerlingen wat ze op de reflectievragen hebben ingevuld. Nu leren sommige leerlingen er vast van, maar dat is dan echt omdat die leerling daar zelf voor open staat. We doen er te weinig mee."

Leerlingen

Wat betreft reflectie zien de leerlingen veel ontwikkelkansen voor de school:

- Verschillende keren wordt genoemd dat we zijn gaan werken met een toetstaxonomie. De leerlingen adviseren de school om hen bij de taxonomie te betrekken. De leerlingen leren er zelf ook veel van als zij betrokken worden bij hun eigen toetsanalyse;
- Ondersteuning bij studievaardigheden in de bovenbouw krijgt te weinig aandacht;
- Docenten kunnen vaker terugvragen aan de leerlingen of hun lessen effectief zijn geweest

Reactie visitatieteam

Leerlingen:

Tijdens het gesprek met de leerlingen hebben wij gemerkt dat de leerlingen erg trots zijn op hun school. De leerlingenraad wordt bij veel zaken betrokken. Dit zou je ook terug kunnen laten komen bij de leerlingen. Leerlingen geven aan dat de MOL-gesprekken (mentor, ouder, leerling) voornamelijk mentor- en oudergestuurd zijn. **De MOL-gesprekken zijn vooral resultaat- en gedraggericht, maar nog te weinig op de kernwaarden en algemene en persoonlijke leerdoelen van de leerlingen. Binnen de mavo-afdeling zijn jullie hier al wel mee gestart. Er is veel winst te behalen door leerlingen meer eigenaar te laten worden van hun eigen reflectieproces en van de MOL-gesprekken. Leerlingen kunnen dit namelijk erg goed.**

We horen dat er gereflecteerd wordt op lesdoelen en daltondoelen (wel docentafhankelijk), maar dit gebeurt incidenteel. Leerlingen zijn verantwoordelijk voor het maken van een planning en het formuleren van daltondoelen in de Plenda. Hierin krijgen ze veel vertrouwen van de docent. Echter missen zij de controle hierin, waardoor ze het gevoel krijgen dat dit weinig nut heeft. **Probeer het teambreed door te pakken: jullie doen het al, maar het mag meer zichtbaar gemaakt worden bij de leerlingen.**

In de lessen hebben wij reflectie op het proces gezien, maar dat is sterk docentafhankelijk.

DOG:

De MOL-gesprekken hebben volgens de DOG sprongen gemaakt bij enkele groepen. In deze gesprekken nemen de leerlingen het voortouw. Het doel is dit schoolbreed te bewerkstelligen. In de mentorleerlijn worden dit soort zaken opgenomen, net als de persoonlijke ontwikkeling, studievaardigheden, praktische zake, digitale vaardigheden.

Docenten:

De mate van reflectie (op resultaten en op leerproces) in de les is per docent verschillend, hier zijn geen duidelijke schoolbrede afspraken over gemaakt. Docenten zelf reflecteren in het ambitiegesprek en in het sectiegesprek met de schoolleiding. Docenten geven aan behoefte hebben aan meer intervisie.

Schoolbrede afspraken over de mate van reflectie op het leerproces in de les zijn wenselijk. Breng intervisie voor docenten weer terug in de school. Dat bevordert het samen én van elkaar leren. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld het zichtbaar maken van de kernwaarde reflectie in de les besproken en uitgewisseld worden.

1.5 Effectiviteit / doelmatigheid

School

Wat hebben we gedaan en wat gaat goed?

We zijn bezig met de ontwikkeling van een lerenleren-website vanuit het brugklasmentoraat <https://sites.google.com/spinozalyceum.nl/lerenlerenophetspinoza/homepage>. Alle teams bouwen er nu aan via een inventarisatie van alle mentormaterialen per leerjaar. Ook in de lessen en de mentoruren wordt aandacht besteed aan leren leren. De DaltonStudieWijzer is een belangrijk middel dat effectief leren ondersteunt. Maatwerk is een onderdeel van het schoolplan. De mogelijkheden die we de leerlingen bieden zijn legio (zie daarvoor pagina 5 van dit verslag).

Personeel

Het OOP meldt dat hun input wordt gehoord en benut. Er is ruimte om hulp te vragen, mee te lopen. Kansen / talenten worden gezien en benut. Het werk is afwisselend. Er is ruimte om jezelf te ontplooiën (zie mediathecaris, conciërge en administratief medewerker → onderwijssistent).

Leerlingen

Leerlingen geven het volgende aan: “De Plenda wordt wel veel gebruikt, vooral bij de toetsweek of als het een drukke week is. Je kan dan echt overzicht krijgen. Bij het leren van toetsen worden de leerdoelen uit de methode gebruikt, maar dit komt niet uit de docent. Ook wordt bij uitleg niet specifiek gekeken naar de leerdoelen. Bij het leren helpt het omdat je dan kijkt of je het snapt.” De leerlingen vinden dat ze goed leren hoe ze gebruik kunnen maken van hun (leer)tijd. Vooral de mentor is hierin ondersteunend. Ook de daltonuren dragen bij aan de effectiviteit van het onderwijs. Er is over het algemeen een goede balans tussen instructie en zelfstandig werken. Docenten sturen het leren tijdens de lessen goed aan en geven goed en vaak uitleg waar nodig. De docenten houden voldoende rekening met verschillen tussen leerlingen wat betreft hun uitleg, maar....

Waar moeten we (meer) aandacht aan besteden?

De docenten kunnen meer rekening houden met de verschillende manieren van leren en niveaus van leerlingen. Duidelijk is dat er inmiddels (te) veel variaties op het DSW-format zijn. De lockdown heeft dat versterkt. Daarnaast zijn er (te) veel kanalen waarlangs de leerlingen hun informatie binnen krijgen. Daar is aandacht voor via de Werkgroep Leeromgeving (zie pagina 11 van dit verslag).

We zitten in een spagaat waar het gaat om effectiviteit. We willen leerlingen absoluut helpen met ondersteuning. De maatregelen die we treffen met betrekking tot leerlingbegeleiding zijn talrijk: huiswerkklas, plusklas, (mini-)mentoraat. Hoe laat zich dat rijmen met de wens om bij de leerlingen zelfredzaamheid te vergroten en eigenaarschap te verkrijgen? We maken het vangnet voor de leerlingen zo groot, dat effectief leren in de les of daarbuiten niet zo urgent meer is en we frustreren daarbij de eigen ontwikkeling van de leerlingen tot zelfredzaamheid. Onze vraag is: *Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we de hulp die we aanbieden ertoe leidt dat leerlingen meer zelfredzaam worden ipv afhankelijk? Zien jullie voorbeelden van hulp die leiden tot meer zelfstandigheid bij de leerlingen?*

Ook hierbij geldt: we maken stappen. De coaches en de begeleiders Passend Onderwijs helpen groepen leerlingen met plannen en lerenleren, we draaien een pilot Remind Learning en we hebben een training studievoordigheden.

Reactie visitatieteam

Het Spinoza Lyceum is en biedt een rijke leeromgeving; welwillende docenten, materiaal en de omgeving nodigen uit om samen, zelfstandig en effectief te werken. Leerlingen ervaren het onderwijs als doelmatig en zinvol, ze noemen de daltonuren en samenwerkingsopdrachten. Tijdens de lessen hebben we gezien dat leerlingen taakgericht bezig zijn en de ruimte die ze krijgen benutten.

De school is in de afgelopen tijd veel bezig geweest met het maken van verschillende instrumenten die de leerlingen helpen bij hun ontwikkeling. Hiermee heeft de school zich vooral gericht op het ‘wat’. De manier waarop er met deze instrumenten gewerkt wordt, blijkt in de praktijk per docent verschillend te zijn. Dit maakt de leerlingen ook afhankelijk van docenten. We raden de school daarom aan zich nu meer te richten op het ‘waarom’ van deze instrumenten: wat wil de school ermee

bereiken. Daarna kan het 'hoe' aan de orde komen: hoe kan de school het doel bereiken met de gebruikte ondersteuningsmiddelen? Maak hierover schoolbrede afspraken. Formuleer hierbij concrete leerdoelen voor de daltonkernwaarden. Bijvoorbeeld: formuleer hoe een zelfredzame leerling eruit ziet/wat doet hij/zij dan? Als dat voor iedereen helder is kun je leerlingen daar op wijzen en bij begeleiden.

Stel ook voor de bredere daltonontwikkeling van de school gezamenlijk duidelijke doelen op. Start daarbij met het waarom: waarom wil de school met een bepaalde ontwikkeling starten. Pas wanneer het doel van de ontwikkeling duidelijk is kan de manier waarop er aan het doel gewerkt wordt helderder worden.

De leerlingen ervaren de lessen als effectief en prettig. De leerlingen geven aan heel blij te zijn met de zelfstandigheid in de daltonuren en deze uren als effectief vinden. Het gaat dan vooral om de verschillende mogelijkheden die ze kunnen kiezen tijdens het daltonuur, zoals vakdalton, flexdalton, stiltedalton en maatwerkdalton. Dit zorgt ervoor dat de leerlingen taakgericht aan het werk kunnen. De hulpmiddelen die de school levert om tot een doelgericht gebruik van het daltonuur te komen, zoals het gebruik van de flowchart en aandacht voor het leerdoel vanuit de docent, gebruiken de leerlingen in de praktijk niet.

Belemmerend in de effectiviteit zien leerlingen de wildgroei aan verschillende instrumenten die gebruikt worden bij het plannen, zoals daar zijn de Plenda, de DSW, Magister, Classroom.

1.6 Borging als voorwaarde

School

De schoolleiding ondersteunt het belang van goed daltononderwijs en heeft dalton prominent op de ontwikkelagenda gezet in het Schoolplan ([schoolplan20212024Definitief.pdf](#)). Een aantal afdelingsleiders participeert in het dalton netwerk voor teamleiders. Daarnaast zijn we in 2022-2023 overgestapt van daltoncoördinatoren naar daltonopleiders (zie bladzijde 6 van deze zelfevaluatie). Ook werken we met verschillende werkgroepen. Een vaste groep is de DaltonOntwikkelGroep met een vertegenwoordiging uit alle teams. Daarnaast zijn er afgelopen jaren de volgende werkgroepen actief (geweest):

- toetsbeleid
- leeromgeving
- lerenleren
- daltonuren (inhoud)
- daltonuren (organisatie)

Elk jaar verantwoordt de DaltonOntwikkelGroep de activiteiten en daltonontwikkeling in de deelraad. Er is sprake van een stevige samenwerking in de Regio: de HAAAP is een goed werkend samenwerkingsverband. Samen werken aan daltonopleidingen voor gevorderden, samen werken aan ontwikkeling van daltonscholing.

Reactie visitatieteam

Uit de gesprekken met alle geledingen blijkt dat het belang van goed daltononderwijs wordt erkend en voortdurend de aandacht krijgt. We zien het terug op ontwikkelagenda en er is een daltonspecialist aangesteld die dit proces begeleidt en ondersteunt daar waar nodig. Het schoolplan 2021 – 2024 is daar het bewijs van.

Dat dalton(onderwijs) voortdurend aandacht krijgt blijkt ook uit het feit dat er op school daltonopleiders aan het werk zijn, die scholing (deskundigheidsbevordering) verzorgen voor nieuwe en zittende medewerkers.

De DaltonOntwikkelGroep is op verschillende terreinen goed bezig en bevat werkgroepleden uit alle teams. We hebben uitgebreid gesproken met de DOG. Zie hiervoor het verslag in hoofdstuk 3 van deze zelfevaluatie.

De school werkt intensief samen met de andere VO-scholen in de regio in de HAAAP en wordt vertegenwoordigd in de NDV regio VO, waar het secretariaat wordt uitgevoerd. De daltonspecialist is voorzitter van het visitatieteam en neemt in mei 2023 het voorzitterschap van de visitatiecommissie VO over. Zij is tevens lid van het bestuur van de Nederlandse Daltonvereniging.

2 Ontwikkelvermogen

Parels van de school (hier zijn we trots op)

De sfeer op onze school is goed, zowel tussen leerlingen onderling als tussen docenten en leerlingen. Iedereen mag zijn wie hij is, doordat er veel ruimte is voor bijvoorbeeld genderdiversiteit. Uit verschillende onderzoeken blijkt telkens weer dat de leerlingen de school waarderen om de sfeer en de veiligheid (zie bijvoorbeeld Scholenopdekaart 2020-2021 ([Scholen op de kaart Spinoza Lyceum](#)): voor sfeer een 8,4 (benchmark is 7,8) en voor veiligheid een 9,5 (benchmark 9,3). Ook uit de monitor van de GGZ blijkt dat de leerlingen de school prettig vinden. In klas 2 meldt 66% van de leerlingen dat ze de school (hartstikke) leuk vinden (benchmark 56%). In klas 4 is dat 56% (benchmark 46%). We denken dat de daltonuren, waarbij alle leerlingen door elkaar zitten en elkaar ook buiten klasverband leren kennen, een belangrijke bijdrage leveren aan het positieve schoolklimaat.

Ook zijn we trots op de betrokkenheid van onze leerlingen en docenten. Deze betrokkenheid zie je terug in bijvoorbeeld voorstellingen, waarbij muziek samenkomt met het uitvoeren van complexere opdrachten, het voorbereiden en uitvoeren van een musical of een dansvoorstelling. Ook de techniekploeg speelt hierbij een belangrijke rol. Leerlingen kunnen zelf kiezen om hier aan deel te nemen en krijgen veel verantwoordelijkheid om dit vorm te geven. Leerlingen werken in een heterogene groep met elkaar samen. Het uitwisselingsprogramma is (zeer) uitgebreid. In 3mavo, 4havo en 4vwo gaan per schooljaar rond de 200 leerlingen in heterogene groepen naar verschillende bestemmingen in Spanje, Duitsland, Oostenrijk, Portugal, Zwitserland, Polen, Frankrijk, Italië en diverse bestemmingen in Scandinavië (vorig jaar zelfs IJsland!). In januari 2023 is onze aanvraag bij Erasmus+ goedgekeurd. Dit partnerschap is bedoeld voor het bevorderen van allerlei internationale projecten voor zowel leerlingen als personeel. Deze internationale projecten leiden tot / zorgen voor het bevorderen van duurzaamheid, inclusiviteit, (wereld) burgerschap en versterking van ons daltononderwijs.

De Plusklas is een mooie vorm om maatwerk te bieden aan leerlingen. Leerlingen die om welke reden dan ook niet de hele dag in een reguliere lessetting kunnen werken, kunnen hier terecht. Er zijn meerdere coaches die leerlingen ondersteunen met bijvoorbeeld hun planning.

Ook zijn we blij met het nieuw leven inblazen van de DaltonOntwikkelGroep. In deze groep zitten docenten vanuit ieder team, zodat de ontwikkelingen die ingezet worden, ook in de teams doorgevoerd kunnen worden. Zo heeft de DaltonOntwikkelGroep de studiedagen vormgegeven en is dalton weer onderwerp van gesprek.

Tenslotte noemen we creativiteit. De mogelijkheden om je kunstzinnig te uiten op het Spinoza Lyceum, zijn talrijk voor leerlingen én personeel: musical, dans, robotica, techniekploeg, muziekplus, tekenen, het maaklab, muziek en tekenen als examenvak voor mavo, havo en vwo.

Ontwikkel- en onderzoeksvragen (hier willen we meer van weten)

1. Bij de reflectie op de aanbevelingen uit 2017 hebben we al aangegeven dat we geen schoolbrede aanpak op de kernwaarde samenwerking hebben ontwikkeld. We vinden het als docenten lastig om de sturing op het proces los te laten. Ook zien we dat wat deze kernwaarde betreft er veel behoefte is aan handvatten. Daar ligt een opdracht voor de DaltonOntwikkelGroep en de schoolleiding. Vanuit de DaltonOntwikkelPlannen komt naar voren dat er wel de ambitie is om samenwerkend leren te versterken. Eén van onze ontwikkelvragen luidt dan ook: **Hoe kunnen we een schoolbrede aanpak op samenwerkend leren vormgeven? Waar/in welk(e) les/team/sectie zie je sterke voorbeelden van samenwerkend leren?**
2. We zitten in een spagaat waar het gaat om zelfstandigheid en vrijheid. We willen leerlingen absoluut helpen met ondersteuning. De maatregelen die we treffen met betrekking tot leerlingbegeleiding zijn talrijk: huiswerkklas, plusklas, mentoraat. Hoe laat zich dat rijmen met de wens om bij de leerlingen zelfredzaamheid te vergroten en eigenaarschap te verkrijgen? We maken het vangnet voor de leerlingen zo groot, dat effectief (zelfstandig!) leren in de les of daarbuiten niet zo urgent meer is en we frustreren daarbij de eigen ontwikkeling van de leerlingen tot zelfredzaamheid. Onze vraag is:

- a. **Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de hulp die we aanbieden ertoe leidt dat leerlingen meer zelfredzaam worden in plaats van afhankelijk?**
- b. **Zien jullie voorbeelden van een aanpak die leidt tot meer zelfstandigheid bij de leerlingen?**
- c. **Dragen de sfeer en het leerklimaat bij aan deze zelfredzaamheid van leerlingen?**

Onze verwachting van de uitslag van de visitatie (tussentijdse visitatie of niet)

Als we kijken naar de basis voor dalton:

- reflectievermogen
- gedeeld eigenaarschap
- ontwikkelkracht

dan vinden we, dat we op alle onderdelen bezig zijn om de daltonontwikkeling op de school met z'n allen goed neer te zetten. Maar we zijn niet tevreden: we realiseren ons dat de kernwaarden niet in alle lessen goed terug kunnen worden gezien. We verwachten dat de bezoekers ons veel feedback zullen geven waar we in de komende jaren ons voordeel mee kunnen doen.

Waar staat onze school bij de volgende visitatie? (lange termijnvisie)

We hebben in ons dalton vierjarenplan 2022-2026 aangegeven dat onze ambitie is

- dat de daltonkernwaarden zichtbaar zijn in de in de lessen,
- dat het eigenaarschap voor de daltonontwikkeling bij de hele school ligt,
- dat we bewustzijn bij de leerlingen creëren dat ze op een daltonschool zitten, in ieder geval door bewust te communiceren wat we doen op het gebied van daltonontwikkeling.

Ten aanzien van de eerste twee ambities veronderstellen we dat de daltonopleiders een belangrijke rol spelen hierbij. We gaan ervan uit dat de daltonopleiders in 2026 hun opleidingsplan hebben doorontwikkeld en minstens 50% van de collega's (OP en OOP) in het bezit is van een daltoncertificaat.

Reactie visitatieteam

Het visitatieteam onderschrijft hetgeen bij de parels is genoemd en waar de school trots op kan zijn. We troffen een fijne werk- en leeromgeving aan en de sfeer is goed. Diversiteit staat hoog in het vaandel en dat hebben we op verschillende plekken gezien, gehoord en gemerkt. Leerling- en medewerkersbetrokkenheid is groot. Er zijn contacten op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal gebied. De ondersteuning is verrijkt met de Plusklas waarin maatwerk toegepast is om de leerling de volgende stap te laten maken. De DaltonOntwikkelGroep (DOG) krijgt een nieuwe impuls. Daltonontwikkeling is voor iedereen en niet alleen voor de DOG en de daltonspecialist. Het moet in het DNA zitten van de leerlingen, medewerkers, bestuur en de school. Het eigenaarschap van de daltonontwikkeling ligt bij iedereen in de hele school.

Met betrekking tot de ontwikkel- en onderzoeksvragen kunnen we opmerken dat we daar tijdens deze visitatie te weinig tijd en aandacht aan hebben besteed.

We hebben gezien dat er samengewerkt wordt. Echter er zijn ook nog zogenaamde 'eilandjes' waarbij het van en met elkaar leren, werken en reflecteren zeker nog een bijdrage kan leveren aan de kernwaarde samenwerken. Samenwerken kan daardoor een meerwaarde opleveren. Ook naast samenwerken dient er veel aandacht te zijn voor samenhang. Hoe creëer je samenhang tussen de vakken en zorg je voor voldoende uitdaging voor de cognitieve, sociale en persoonlijke ontwikkeling. In dit visitatieverslag is op verschillende plaatsen aangegeven wat wij gezien hebben op dit terrein. Aandacht voor en het gebruik maken van elkaars 'know how' en ervaring is waardevol en daarvoor zou ruimte gecreeerd moeten worden.

Er kan een spagaat ontstaan tussen de kernwaarden zelfstandigheid en vrijheid (in gebondenheid) / verantwoordelijkheid. De vraag is hoe we bij het ondersteunen van de leerling (leerlingbegeleiding) er voor waken leerlingen afhankelijk te maken, terwijl we streven naar zelfredzaamheid. Het visitatieteam signaleert dat deze vraag op veel meer daltonscholen voor komt en dat er natuurlijk gestreefd moet worden naar zelfredzaamheid, maar dat dit stapsgewijs kan plaatsvinden en dat

ondersteuning uitgaat van wat heeft de leerling nodig om de volgende stap te zetten. De leerling zet de stap en wordt hierin gecoacht, hetgeen niet zal en mag leiden tot afhankelijkheid. We hebben gezien dat jullie leerlingen mondig zijn en goed kunnen verwoorden wat zij nodig hebben. In de mavo-afdeling kan er meer sprake zijn van gedeelde sturing, voor h/v geldt in onze optiek meer leerlinggestuurd werken. Dat betekent dat de leraren/coaches moeten loslaten en dat leerlingen mogen leren van hun fouten. De regie van het leren (eigenaarschap) ligt bij de leerling. Het werken naar meer formatief handelen is een richting die verkend kan worden.

We hebben er alle vertrouwen in dat de daltonopleiders een belangrijke rol spelen in de verdere daltonontwikkeling en er een daltonontwikkelplan ligt en het grootste gedeelte van de medewerkers dalton gecertificeerd zijn.

3. Gedeeld eigenaarschap

Uit de gesprekken met:

leerlingen(raad)

Algemene vragen

Je wordt morgenochtend wakker en je bent ineens directeur van deze school. Wat verander jij direct?

- Duurt even, maar een paar kleine dingen veranderen. Werken met magister (toetsen/deadlines), DSW (huiswerk) en Plenda (plannen). Het mag wel meer 1 ding worden. Kan het meer samengevoegd worden.
- In bovenbouw ook nog Classroom. Heeft al heel lang DSW, maar dat werkt niet meer goed. In corona is Classroom erbij gekomen. Leerlingenraad kijkt naar DSW van klas 1.
- Van bovenbouw mavo-leerlingen >> kunstlessen op lager niveau dan havo/vwo, dus meer 1 lijn trekken. Serieuzer doen.
- Bij muziek: opdrachten niet op het niveau dat verwacht wordt voor het examen.
- School probeert inclusief te zijn, maar mavo heeft bijvoorbeeld geen muziekplus/kunstextra. Dus meer mogelijkheden voor mavo.
 - Mavoleerling ervaart dit ook. Muziek blijkt saai te zijn, vooral uit boekjes ipv praktisch bezig.

Je broertje/zusje zit in groep 8, waarom zou hij/zij echt naar deze school moeten?

- Muziekplus is heel goed en leuk voor leerlingen die instrumenten bespelen.
- Leren plannen, dalton wordt als prettig ervaren door een brugklasleerling.
- Daltonuren: vrijheid om te werken aan welk vak dan ook. Gemengd, dus je ziet iedereen. Fijn dat je 7 daltonuren hebt met veel vrijheid. Shoppen bij andere leraren die ook kunnen helpen.
- 4e uur is alles door elkaar.
- 6e = onderbouw
- 7e = bovenbouw

MOL-gesprekken

Hoe ervaar je de MOL-gesprekken?

- Stressvol
- Voornamelijk online
- Niet als negatief ervaren.
- Fijn dat mentor aanwezig is, want ze sturen op een positieve manier.
- Veilige omgeving.

Komen de daltonkernwaarden terug in je MOL-gesprek?

- Even graven wat daltonkernwaarden zijn.
- In MOL-gesprekken niet, dus heel erg resultaatgericht, schoolgericht, gedrag.
- Wat wil je later worden: persoonlijke ontwikkeling wordt meegenomen, maar mentorafhankelijk.
- Niet ieder jaar of iedere periode meer.
- Is geen verplichting, ouders kunnen het aanvragen.

Hoe bereid jij je MOL-gesprek voor?

- Niet (vooral een mentale voorbereiding).
- Document bij mentor vandaan en die wordt dan besproken. Leerling neemt het dan mee.

Wie neemt de regie in het gesprek?

- Mentor leidt over het algemeen het gesprek. Mentor-gestuurd dus. Leerling zit er vooral bij.
- Mentor en ouders zijn in gesprek en leerling zit erbij.

Daltonuren

Hoe maak je een keuze voor een daltonuur?

- Docent afhankelijk
- Stilteruimte is fijn en werk je hard. Andere daltonuren.
- Maatwerk wordt niet echt gebruikt. Flex e.d. wel.

Hoe ondersteunt de flowchart voor het maken van de keuze voor een daltonuur?

- Toen de flexuren e.d. ingevoerd werden, werd de flowchart ingevoerd, maar worden niet gebruikt. Komt vanuit de daltonmensen, maar leerlingen werken er niet mee. Stappenplan voor dalton: wat ga je doen, waar schrijft jij je in, etc.

Stel je doelen voor je daltonuur?

- Wordt bijna niet gecontroleerd door leraren. Wordt niet naar gekeken. Het maakt geen verschil.
- Wordt wel gevraagd wat je gaat doen tijdens dalton.
- Reflectie gebeurt heel soms. Bij daltonuur.nl moet je invullen aan welk vak je werkt en wat je doelen zijn en hoe het lesuur ging.
- Leerlingen moeten zelf verantwoordelijkheid nemen: doe ik iets wel of niet. Leraren hebben hier wel veel vertrouwen in.
- Veel verschillende soorten 'vrije' daltonuren: theater, muziek, robotica, gym, schaken, etc.

Daltontaak

Wat levert het maken van een daltontaak je op?

- Moeten ze mee stoppen.
- Je krijgt een taak/project per vak per periode (onderbouw heel veel, bovenbouw weinig). Deze voer je uit in de daltonuren, dus niet in de les. Als ze klaar zijn in de les, mogen ze ook niet met de taak verder.
- In de bovenbouw is er keuze: zelf onderwerpen kiezen en zelf onderzoek. Is fijner dan een toets.

Kan een daltontaak een toets vervangen?

- Nee, maar de opdrachten voor de bovenbouw juist wel. In de onderbouw is het en een toets en een daltontaak.
- Veel toetsen in 2mavo.
- Het zou wel fijner zijn, vinden leerlingen leuker.
- Deadlines alleen niet heel fijn, want het wordt dan in de week voor de toetsweek ingepland. In de onderbouw word je doodgegooid met werken.

Zelfstandigheid

Hoe leer je plannen?

- In de onderbouw bij huiswerkplusklassen met bovenbouw leerlingen.
- Vanaf de tweede niet begeleid, wanneer het goed gaat.
- In de eerste word je door de mentor begeleid, maar het verschilt per mentor. Tijdens studieuur.
- Graag in de bovenbouw meer begeleiding, i.v.m. tijdnoed. Bovenbouw ziet de noodzaak meer. De nadruk ligt veel meer in de brugklas, omdat de verantwoordelijkheid meer bij de leerlingen ligt in de bovenbouw.
- Mentoruur: gesprekjes en anders naar huis. Dus begeleiding wordt snel afgebouwd. Als het niet goed gaat, kunnen leerlingen bij hun mentoruur.
- Remind learning (5e klas) - 7e daltonuur + 8e lesuur (donderdag): modules

- Planning, wilskracht, onthouden (helpen bij leren).
- Leerdoelen voor een week om modules te oefenen.
- Leren leren.
- Nadeel: elke donderdag het 8e lesuur missen.

Hoe plan jij je werk in?

- DSW, Plenda, etc.
- In de bovenbouw geen Plenda, in principe (aanschaffen is wel mogelijk)
- Plusklas biedt deze ook aan.
- Wanneer het niet goed gaat met plannen, dan komt je mentor bij je. Er is geen controle in je Plenda. Als cijfers niet goed zijn, dan controleren ze je planning in de Plenda.

Kun je zonder docent aan het werk?

- Bij sommige docenten wel, bij sommige niet.
- Bij lange afwezigheid: volg de DSW. Sommige docenten bieden het dan ook hybride aan (als je thuis zit, kan je dan toch meedoen).
- Planning toetsweek: alles uit de DSW. Maar niet alle vakken zetten er wat in. Dan kijken in classroom, met veel omwegen. Is lang zoeken.
- Staat het in magister, dan hoef je zelf niet meer te plannen. Docent heeft het dan al gedaan.
- In magister staat huiswerk en toetsen: weekoverzicht is wel handig om dan te plannen wanneer je wat doet.
- Classroom is omslachtig (waarom worden deadlines en huiswerk niet op 1 plek neergezet).
- Leraren vinden DSW zelf ook lastig. Als het makkelijker is, dan zullen ze het ook sneller invullen. Leraren hebben tegenwoordig al zo weinig tijd.

Samenwerken:

Welke manieren/vormen?

- Tijdens dalton, veel samenwerkingsopdrachten (met 4 leerlingen). Dus met meer mensen samenwerken zorgt er ook voor dat je meer mensen leert kennen.
- Bij biologie verwijst de docent je door naar een klasgenoot en vervolgens moet je dat weer herhalen.
- Bij wiskunde: 2 sterke leerlingen en 2 minder sterke leerlingen.
- Wel fijn om dat met grotere groepen samen te werken en niet met 2.
- Beter wanneer docenten groepjes maken.
- Groepjes vormen worden meestal zelf gekozen, enkele keren door de leraar.
- Leraren worden wel ingeschakeld wanneer het niet lekker loopt.
- Reflectie wordt bij sommige vakken door de leerlingen zelf gedaan worden. In groepjes onderling wordt niet altijd de minder hardwerkende leerlingen 'verraden'.

Is er verschil tussen samenwerking voor en na corona?

- Meer daltontaken in de onderbouw, waarbij je altijd samenwerkt.
- In de bovenbouw alleen bij de grote opdrachten.
- In de onderbouw was het ook wel veel individueel.
- De opdrachten groeien naar mate van het leerjaar.

Aandachtspunten zijn:

- MOL-gesprekken meer leerlinggestuurd.
- Plansystemen beperken: Classroom, Plenda, Magister, DSW.

Ouders

Waarom heb je als ouder ooit voor deze school gekozen of waarom hebben jullie voor deze school gekozen? Wat gaf de doorslag? Zou je deze keuze opnieuw maken?

De sfeer in de school wordt door ouders als bijzonder prettig en veilig ervaren. Dit is in principe natuurlijk ook normaal. Leerlingen geven dit thuis wel heel veel aan.

Van één van de ouders is de dochter overgestapt van een andere school naar het Spinoza Lyceum. Zowel ouder als leerling ervaren dit als een verademing. Iedereen, dus zowel leraren als leerlingen zijn zoveel positiever. Fijn dat leerlingen tijdens schooltijd ook een heleboel andere dingen kunnen doen. Niet perse bovenop de schooldag, maar meer geïntegreerd in het programma.

In reactie hierop geeft een andere ouder aan dat dit wel een enorme druk op het toetsrooster legt.

Hebben jullie daar ook melding van gemaakt?

Leerlingen leren vooral voor de toetsen. Ze stellen het leren het liefst ook zo lang mogelijk uit. Niet echt spelenderwijs aanleren.

o Opmerking: Er is nu wel een werkgroep toetsbeleid.

o Aanbeveling: Stel de vraag waarom we überhaupt toetsen. Wat is het doel?

Volgens de ouders worden verslagen/opdrachten minder gewaardeerd dan de toetsen over de te leren stof. Welke waarde wordt er dan gegeven aan de daltontaak.. Dit zou meer gelijkwaardig moeten zijn. Een verwerkingsopdracht van de taak is ook een ijkpunt om te zien of de doelen zijn behaald. Wat is de meerwaarde om daarna ook nog te toetsen?

Contactmomenten zijn minder. Nu 5/7 daltonuren- dus meer waardering voor de tijd en inzet van de leerlingen tijdens deze uren. Als de verhouding toetsen en opdrachten beter wordt, dan kloppen de daltonuren

Daarbij zouden ze graag zien dat toetsen meer vakoverstijgend zouden zijn.

Het onderwerp toetsing leeft wel erg bij de ouders. Ze geven aan dat er 4x per jaar een heel circus is rondom zo'n toetsweek en er is daardoor veel lesuitval. In de onderbouw is er geen toetsweek, maar wel veel toetsen. De lessen gaan gewoon door. Een van de ouders geeft aan dat haar dochter daarom ook liever een toetsweek zou willen.

Leerlingen kunnen vrijstellingen verdienen voor daltonuren. Ze zijn heel handig in het zorgen voor vrijstellingen.

Samenwerking:

Kernwaarde samenwerking was een aandachtspunt in het visitatierapport van 2017. Op welke wijzeervaart u dat de school hiermee aan de slag is gegaan?

Wat is er sindsdien veranderd en hoe is dit met u gecommuniceerd? Misschien via uw kind of nieuwsbrief of...

In de onderbouw wordt veel samengewerkt. In de bovenbouw wat minder. De vraag leeft bij de ouders of leerlingen weten wat ze moeten doen als het niet gaat in het groepje waarin wordt samengewerkt. Wat doe je dan als leerling en waar ga je dan naartoe?

De leerlingen krijgen een cijferrapport, maar de leerlingen worden niet (zichtbaar) beoordeeld op de daltonkernwaarden. De ouders spreken over een daltoncertificaat die de leerlingen kunnen behalen, maar het is ze nu niet duidelijk of hun kind dit wel of niet zal behalen. Er is een vraag naar een tussentijdse reflectie.

Vrijheid en verantwoordelijkheid:

Hoe ervaren jullie als ouders de MOL-gesprekken en wat vindt uw kind hier van?

2 ouders kennen deze gesprekken. Verder kennen ze de gewone mentorgesprekken. Dat het kind deze gesprekken leidt is niet duidelijk. Er zijn docenten die zeggen dat het kind niet perse mee moet tijdens het gesprek. Wanneer een kind niet bij een gesprek is, hebben ouders nog nooit de vraag gekregen waarom hun kind niet mee is. De vraag leeft dan ook waarom de bedoeling van zo'n gesprek niet met de ouders is gecommuniceerd.

Als jij niet intekent voor een MOL-gesprek, is er geen gesprek. Dit is toch heel vreemd wanneer je nu hoort wat de gedachte erachter is.

Reflectie:

Hebben jullie er zicht op in hoeverre er door de IIn wordt gereflecteerd binnen de vaklessen en mentorlessen? Waar bestaat deze reflectie uit?

Het reflecteren met mentoren is in sommige gevallen al niet aan de orde, geeft een van de ouders aan. Ze vraagt zich af of dit dan bij docenten wel zo zal zijn. Opmerking van 1 van de kinderen: Ik heb nu 2x een onvoldoende voor iets, maar ik denk dat de docent niet eens weet wie ik ben en wat ik doe. De ouder zegt dat dit absoluut niet past bij haar kind.

Zelfstandigheid:

Hoe zelfstandig is uw kind en in hoeverre heeft de school hier een rol in gespeeld?

Als mijn kind niet op het Spinoza had gezeten dan was hij niet zo zelfstandig geweest. Hij is een enorm warhoofd. De daltonuren worden hier als heel positief gezien. Kinderen leren wel goed plannen. Wel zijn er ouders die hier graag meer begeleiding bij zouden willen zien. Bij het werken aan daltontaken wordt een hele andere zelfstandigheid gevraagd dan bij 'gewoon huiswerk. Naast de opdrachten zelf moet je ook weten wat je moet doen als een groepje niet goed functioneert en hoe wordt dit als docent begeleid en gecorrigeerd. Een logboek bijhouden kan hier heel erg helpen. Dit is meer reflectie. Een gedeelde wens van de ouders is dat taken eerder opgegeven worden, zodat de leerlingen beter kunnen plannen en hier eerder mee aan de slag kunnen. Als leerkracht moet je dan ook eerder de instructie geven, zodat de leerlingen weten wat ze moeten doen. In dit opzicht mag er volgens de ouders ook wat aandacht uitgaan naar de documentatie van de taken en hoe dit wordt weergegeven in de DSW.

Zijn jullie daltonouders?

Dit wordt zeker beaamd. Een aantal ouders heeft vroeger zelf ook het Spinoza Lyceum bezocht.

Ze missen wel een zeker Dalton DNA bij een aantal docenten. Wel zien de ze samenwerking tussen beide scholen als ontzettend positief. Het is goed dat de scholen van elkaar leren en inmiddels zijn ze al wat gelijkwaardiger. Hierin worden de docenten ook veel meegenomen.

Top:

De ouders zijn heel blij dat hun kind het Spinoza Lyceum bezoekt. Er heerst een veilige sfeer waar de leerlingen graag naar toe gaan. Ze voelen zich hier prettig.

Tip:

Besteed aandacht aan de ouderbetrokkenheid, want die is erg groot. We hebben het idee dat er in jullie ouderteam heel veel kennis zit waar jullie voordeel mee kunnen doen. Maak hier ook gebruik van.

medewerkers

Veel mensen die lang werken op Spinoza, waarom? Elk jaar weer anders, rol verandert, samen weer onderwijs (opnieuw) uitvinden. Er is altijd ontwikkeling, toegewijde mensen. Dit maakt ook de sfeer voor de leerlingen.

Speelt daltononderwijs hier ook een rol in waarom je hier graag werkt? Hier zijn meer mogelijkheden om jezelf en onderwijs te ontwikkelen. Wel is dalton ingehaald door regulier onderwijs wordt benoemd. Hieruit spreekt dus ook dat je voorbeeldfunctie hebt en tegelijk dat je wel moet blijven ontwikkelen.

Hoe pak je deze ontwikkeling op? Vanuit een vraag/idee komt een discussie op gang, op alle niveaus. Deze ontwikkeling hoort (volgens de docenten) ook bij daltononderwijs. Er is ook de wens om hier dan mee aan de slag te gaan. Dalton zit in het denken van de docent, je onderwijs wordt gevormd door gesprekken die je samen met elkaar voert. Zijn deze gesprekken geregeld of spontaan? Dit zie je overal (DNA).

In zelfevaluatie is wel een duidelijke kritische blik op het onderwijs.

Tegengeluid: de ontwikkeling van (dalton)onderwijs wordt soms ook als overkill ervaren, dan lijkt de basis weer niet voldoende of te missen.

DSW: afgelopen jaren weer aangetrokken, meer lijn hierin door de docenten. Leerlingen hebben nog niet genoeg aangeleerd gekregen/noodzaak missen om deze DSW te gaan gebruiken. Aanvulling hierop: intervisie en praktijkgericht onderzoek zou beter kunnen om onderwijsvisie ook echt te verankeren in de school.

Samenwerken moet nog aan gewerkt worden blijkt uit zelfevaluatie. Dit zien wij echter in de lessen wel terug. Was dit toeval of zijn jullie hier toch echt (meer dan je denkt) mee bezig zijn? Er is wel duidelijk een opdracht gegeven om met samenwerkend leren aan de slag te gaan. Docenten kunnen hier op eigen wijze mee aan de slag te gaan. Mogelijk is er nog wel verschil is in of elke docent daar evenveel mee aan de slag is gegaan. In een aantal secties is hier wel bewust een begin mee gemaakt dit in te voeren, bv. in de nieuwe leerweg vmbo kan dit mooie kansen bieden. Komt daltonontwikkeling in voortgangsgesprekken ter sprake? Ja.

Daltonuur: hoe leer je leerlingen kiezen voor het juiste daltonuur? Mentor speelt hier een belangrijke rol in. Reflectieformulieren kan je als leidraad gebruiken om met leerlingen in gesprek te gaan om hier bewuste keuzes te maken. Je kan waar nodig leerlingen vast zetten in een uur, maar dit is vaak een laatste middel, is vaak niet nodig. Ze begrijpen dan wel weer hu verantwoordelijkheid klaarblijkelijk. Mentorgesprekken maken hierin vaak genoeg duidelijk welke keuzes ze zouden moeten maken. Vakdocenten geven ook hierin begeleiding, bv. door in de (dalton)lessen hier aandacht aan te besteden en hulp te bieden. Daltonuur kan juist ook werken als ontspanning voor leerlingen die dat nodig heeft.

In de bovenbouw veel leerlingen met extra vakken, daar kan het daltonuur een uitkomst bieden. Maatwerkuren zijn hier een voorbeeld van, werkt erg goed.

Hebben jullie dan nu zicht op dat de leerlingen juiste keuzes maken? Ja, door bv. leestraining Spaans kwam juist een groep leerlingen langs in het daltonuur, die anders niet zouden langskomen, wat positief is.

Uiteraard zijn er leerlingen die niet de juiste keuzes maken, dit kan soms een proces zijn waar je het hele jaar mee bezig moet zijn als docent/begeleiding.

Hoe maak je de leerlingen meer redzaam is één van de vragen vanuit de school. Hoe staat dat er het nu voor? DSW 2.0, leerlingen kunnen vooruitwerken, (meer) docentonafhankelijk. Start lastig, maar er worden wel stappen in gemaakt lijkt het. DSW 2.0 is een pilot, want het is best veel werk om deze vorm te geven/in te vullen (o.a. technische aspect).

Was corona geen vliegwielt voor bovenstaande? Classroom werd hier veel voor gebruikt. Hierdoor wordt nu ook meer gecheckt wat er in de DSW staat en of deze werkt naar behoren. Als zaken niet kloppen voor jouw onderdeel in de DSW, dan wordt de sectie hier op aangesproken. Als een leerling zelfstandig aan de slag wil gaan, dan moet hij/zij wel weten wat er moet worden gedaan. Dat kan dus met een goed functionerende DSW. Er wordt beaamt dat de DSW nu meer duidelijkheid/houvast geeft, ook voor de individuele docent.

Voorbeelden van algemene afspraken op kernwaarden? Bv. op reflectie. Ja, sinds dit jaar gebruik van RTTI-model om zo leerlingen allemaal zelfde feedback mee te geven. Zit nog wel in de beginfase, er moet nog meer aan de voorkant worden besproken over o.a. terminologie.

Voor goed reflecteren zijn leerdoelen nodig? DSW is op basis leerdoelen. Elk daltonuur zou moeten worden gestart door leerdoel vast te stellen. Wat wil je dit uur bereiken? (flowchart). Moet dit ook een plek hebben in de vaklessen. Studiewijzer 1.5 heeft hier aandacht voor bij enkele secties.

Reflectie op alle lagen? Zit hier een (kwaliteits)cyclus in? Jaarlijks sectie/directiegesprek, maar dan voornamelijk op examenresultaten. Een docent benoemd dat bij zijn sectie ook wordt gekeken naar doorstroom onder/bovenbouw.

NPO-gelden: hoe kunnen we achterstanden wegwerken? Aan secties is gevraagd wat ze nodig vonden en vervolgens of acties gekeken of dit effect had.

Maatwerk lijkt op Spinoza meer een belangrijke plaats in te nemen dan op andere scholen. Dit was in de coronatijd een pittige opgave geweest. Inspectie vraagt ook: staat de school niet teveel in dienst van de leerling? Komt de zelfredzaamheid zo niet in het gedrang?

Doel zelfredzaamheid? Per leerling kijken wat nodig heeft, eerst kijken wat nodig is om een bepaald doel te bereiken en daarna te kijken wat een leerling gaat doen in de les. Andere kant is dat leerlingen

die hier moeite mee hebben. Hiervoor is de Plusklas er ook, om zo passend onderwijs te kunnen bieden. Docenten willen hier goed in meedenken, hoewel het ook veel moeite vraagt. Is ook maatschappelijke trend, deze vraagt ook om maatwerk. Deze druk wordt ook zeker in Amsterdam gevoeld (kansgelijkheid), grenzen hiervan komen wel in zicht. Er is wel de mogelijkheid om dan samen te kijken of hier aanpassingen moeten worden gedaan.

Aanbeveling: intervisie terug in de school om waar nodig bij te sturen om te zien wat wel werkt of niet en dan ook te kunnen zeggen waar je niet mee door moet gaan.

schoolleiding

Het visitatieteam is begonnen met het bespreken van de kernwaarde vrijheid (in gebondenheid) en verantwoordelijkheid. Op verschillende onderdelen in de zelfevaluatie wordt hierover gesproken. Het gaat daarbij om verantwoordelijkheid te geven en te nemen. We zien dat verantwoordelijkheid wordt gegeven en medewerkers deze verantwoordelijkheid aannemen.

We zien niet overal het vervolg: verantwoording afleggen. De zogenaamde vertrouwensdriehoek kan hierbij ondersteuning leveren. De schoolleiding zou in dit verband verantwoording kunnen vragen. Om zo de basis: vertrouwen te kunnen vragen en schenken.

Het visitatieteam vraagt naar de ervaringen van de zogenaamde MOL-gesprekken. Deze gesprekken waarbij de leerling het gesprek zou kunnen leiden, wordt niet altijd en door iedereen als zodanig uitgevoerd. Er wordt erkend dat het leren omgaan met vrijheid / verantwoordelijkheid in de mentorles aan bod dient te komen.

Vervolgens wordt gesproken over het zichtbaar maken (zijn) van de kernwaarden in de les. In 2017 is door het visitatieteam geadviseerd om hierin meer differentiatie toe te passen en meer de zelfverantwoordelijkheid van leerlingen te stimuleren. Er zou sprake moeten zijn van maatwerk in het kunnen omgaan met verschillen. Gezegd wordt dat er voortgang is geboekt en de leerlingen op de hoogte zijn van de kernwaarden, maar dat ze nog niet zichtbaar zijn in iedere les. Het mentoraat kan daarin een belangrijke rol spelen, het bespreken wat er van leerlingen wordt verwacht met betrekking tot de kernwaarde. Plenda kan hierbij ondersteunend worden gebruikt in de studieles. Het 'leren leren' is op het Spinoza Lyceum een belangrijk onderdeel van het onderwijsleerproces. In de leertaken (leerdoelen) kan beschreven worden wat er van de leerling verwacht kan worden. Het is wenselijk dit gepersonaliseerd aan te bieden in de DaltonStudieWijzer. Zo kan er vorm en inhoud worden gegeven aan het eigenaarschap van het eigen leerproces. In de lesbezoeken wordt door de schoolleiding aandacht besteed aan: Wat zie ik aan dalton? Waar ben je mee bezig en wat wil je nog ontwikkelen? Hoe wordt dalton zichtbaar gemaakt in o.a. de leerdoelen. In de daltonontwikkelgroep worden studiedagen georganiseerd die het zichtbaar maken van dalton centraal stellen.

Bij het werven van nieuwe medewerkers wordt er gekeken of de kandidaat past op een daltonschool of goed kan landen in een daltonschool. Voor nieuwe medewerkers is er een 2-daagse met introductie over dalton(onderwijs) en is er een coachingstraject uitgezet. Voor het OOP is een eigen scholingsprogramma opgezet.

Gesproken wordt over de werving van nieuwe leerlingen. 30% van de leerlingen komt van een niet-daltonschool. Op school geldt een zogenaamd voorrangbeleid.

De schoolleiding ziet nu als uitdaging na corona de ontwikkelingen meer los te laten en de regie weer neer te leggen waar het hoort. Eigenaarschap speelt daarin een belangrijke rol. Aandacht voor het praktijkgericht leren staat op de ontwikkelagenda. Vakoverstijgend werken en samenwerken met het bedrijfsleven en instanties zijn uitdagingen. Secties maken een plan hoe dit vorm en inhoud kan krijgen. Ook wordt er gevraagd naar meer intervisie.

Het laatste onderwerp was het toetsbeleid. De school werkt naar formatief evalueren, waarbij het proces belangrijker is dan het beoordelen van het product. De school staat aan het begin van dit proces en we raden als visitatieteam aan vooral ook de leerlingen te betrekken bij deze ontwikkeling.

daltonontwikkelgroep

Het doel van de DOG is een olievlek zijn voor school voor vernieuwing. De DOG wil niet op zichzelf met veranderingen bezig zijn, maar veel meer communiceren via secties en teams. Bespreken en vragen hoe zij over de ideeën van de DOG denken. Er wordt ook meer over de onderbouwing gesproken. Bijvoorbeeld op de laatste studiedag waar docenten good practices deelden uit hun daltononderwijspraktijk. Zo konden geïnteresseerde docenten in een workshop vanuit leerlingperspectief zelf ervaren hoe een bepaalde samenwerkingsvorm werkt: docenten worden zo geprikkeld e.e.a. te proberen en als olievlek te fungeren.

Grote focus is ook de invulling van de studiedagen. Vanuit een visie begonnen, Dalton in het DNA, en verder een lijn uitgezet in de beschikbare studiedagen. Dalton in de les is hierbij dit jaar het grote speerpunt. Dit wordt – ook met productieve workshops – opgepakt in de secties. De olievlek wordt steeds meer zichtbaar.

De DOG is nu wat kleiner dan gewent. Bij voorkeur wordt de DOG nog uitgebreid. Het liefst wil men een vertegenwoordiging vanuit alle secties en afdelingen in de DOG.

Er is nu één daltonopleider, daar komen er nog twee bij. Met professionalisering als focus; het opleiden van nieuwe docenten. Het eerste jaar focus op regie in de klas, wel aandacht voor kernwaarden. In het tweede jaar de daltonopleiding met certificering. De wens is voor iedere docent een opfrisopleiding te organiseren iedere vijf jaar, in samenwerking met de HAAAAP en de 24-uurs in Egmond aan Zee.

Voor nieuwe docenten staan er praktische zaken op papier en eea over hoe om te gaan met een daltonuur. Maar nog niet wat er mbt de kernwaarden – vooral in de lessen – in het algemeen wordt verwacht. De wens is wel dit ook op papier te zetten, zodat iedereen weet wat er van ze verwacht wordt.

Het idee hierachter is dat de professionalisering als het vliegwiel functioneert voor de daltonontwikkeling van de school. Vanuit de teamleiding wordt duidelijk gemaakt dat er van docenten verwacht wordt dat ze ontwikkelen op het gebied van Daltonkernwaarden. Daltoncertificering is deel van het ambitiegesprek met de teamleiders. In de onderbouw wordt veel enthousiasme gezien voor de onderwijsontwikkeling. Er is een grote welwillende groep in de school. In de bovenbouw havo en vwo is er wat meer weerstand waar te nemen.

De leerlingen worden aangestuurd eigenaarschap te nemen over het behalen van de gestelde doelen. Met werkgroepen met daarin onderzoeksdocenten is de effectiviteit van het daltonuur onderzocht. Er is naar leerlingen en docenten geluisterd over wat een daltonuur effectiever maakt. Er worden nu ook daltonuren ingepland om een bepaald onderwerp nog eens uit te leggen aan leerlingen die dat willen. Hieruit is de uitbreiding van het aantal daltonuren voortgekomen en de indeling in verschillende daltonuren.

In mol - gesprekken nemen in enkele groepen de leerlingen het voortouw in het gesprek. Het doel is dit schoolbreed te bewerkstelligen. In de mentorleerlijn worden dit soort zaken opgenomen. Net als persoonlijke ontwikkeling, studievaardigheden, praktische zaken, digitale vaardigheden.

Als de DOG leden mogen dromen van de ideale ontwikkelingen over vijf jaar, dan is in elk geval minimaal de helft van de docenten gecertificeerd voor Dalton. De leerlingen bepalen dan meer hun eigen leerlijn, met differentiatie tussen verschillende vakken, dus een ander vak op een ander niveau kunnen doen. (Meer realistisch over tien jaar en ideaal i.c.m. afschaffen CE.) De samenwerking is dan verder uitgebouwd tot samenwerking met wederzijdse afhankelijkheid van leerlingen die inherent onderdeel is van de dagelijkse lespraktijk. Dit kan bijvoorbeeld ook door leerlingen elkaar te laten groeien in het beoordelen van elkaar.

In 4H is een leerexperiment, met een leerarrangement waarin leerlingen zelf kunnen aangeven welke weg ze volgen naar de leerdoelen, dus hun eigen leerlijn/leerpad/leeractiviteiten kunnen inplannen.

Hier ligt de wens ook om verder in te zijn over vijf jaar.

onderwijs ondersteunend personeel (OOP)

Het visitatieteam heeft gesproken met de hoofdconciërge, TOA-Natuurkunde, roostermaker, ICT-adviseur en Plusklas-coach.

Gevraagd is of er medewerkers zijn die op een andere school gewerkt hebben. Er zijn belangrijke verschillen vooral als het gaat om het doorvoeren van vernieuwingen. Een aantal jaren geleden was de samenwerking tussen alle OOP-onderdelen niet optimaal en was er sprake van eilandvorming. Dat is de laatste tijd sterk veranderd en wordt er veel meer en behoorlijk goed samengewerkt. Het OOP wordt meer betrokken bij het totaal gebeuren van de school en ook zeker bij de ontwikkeling van daltononderwijs. Ze worden uitgenodigd en gevraagd. Vaak kunnen ze niet deelnemen vanuit pragmatische gronden.

Het OOP merkt dat de leerlingen hier op het Spinoza Lyceum veel zelfstandiger zijn en dat er goed gepland wordt met de Plenda en de DaltonStudieWijzers. Genoemd wordt dat men veel meer contact heeft met leerlingen en dat vinden ze erg plezierig. Ze worden respectvol door leerlingen benaderd. De relatie OP OOP wordt ook verbeterd, maar er zijn nog aandachtspunten.

Het OOP is betrokken geweest bij het maken van de zelfevaluatie. Aandachtspunten zijn: meer aandacht voor de Persoonlijke OntwikkelPlannen en het regelmatig opfrissen van de daltonkernwaarden en de toepassing in de dagelijkse praktijk.

De roostermaker is zowel bezig met het geven van vorm aan het daltononderwijs (daltonuren) als met de inhoud. Hij geeft aan dat het van belang is dat er voldoende keuzemogelijkheden in het rooster van een daltonschool moet zijn en adviseert de schoolleiding hierover. Bij dit laatste punt zijn de meningen onder het OOP wel verdeeld in welke mate de schoolleiding hun expertise ook daadwerkelijk toepast bij besluitvorming.

Het OOP zou het prettig vinden om soms eerder bij bepaalde ontwikkelingen betrokken te worden.

bestuurder(s)

Gesprek met de rector/bestuurder en leden van de Raad van Toezicht

Jan-Paul Beekman is rector/bestuurder van de Stichting Spinoza Lyceum. Onder de Stichting ressorteren twee scholen:

- Spinoza Lyceum: openbare daltonschool voor mavo/havo/vwo/gymnasium (1285 leerlingen)
- Spinoza 20first: openbare daltonschool voor mavo/havo/vwo (910 leerlingen)

Namens de Raad van Toezicht:

- mevr. M. Huussen (voorzitter)
- dhr. S. Jongejan (lid)

Sinds 2017 bestaat de nieuwe organisatiestructuur met een Raad van Toezicht i.p.v. een schoolbestuur en daarmee voldoet de Stichting aan de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO-Raad. De verantwoordelijkheden van zowel de rector/bestuurder als de Raad van Toezicht zijn hiermee nieuw vastgelegd. De afgelopen jaren heeft de focus o.a. gelegen op de financiën van de Stichting en op de nieuwe inrichting van de MR met deelraden voor de twee scholen en een gezamenlijke MR.

Zowel rector als leden van de RvT zijn zich bewust van de unieke positie van de stichting van de enige twee daltonscholen voor VO in Amsterdam. Het gedachtegoed van Dalton (en van Spinoza) zit in het DNA van beide scholen en de profilering, continuering c.q. vernieuwing van daltononderwijs

vormt de hoofdtaak van zowel bestuurder als RvT: “We willen de 2 beste daltonscholen zijn en blijven in A'dam”.

De RvT voelt zich betrokken bij beide scholen. Een voorbeeld hiervan is de dialoog over en de analyse van de leerresultaten van beide scholen. De leden van de RvT voelen zich medeverantwoordelijk voor de kwaliteit van het daltononderwijs.

Een ander voorbeeld van de grotere betrokkenheid van de nieuwe RvT is het feit dat de RvT zelf een deel van het jaarverslag van de Stichting schrijft (vroeger was dit de opdracht van de rector/bestuurder).

Op dit moment verkent de RvT het thema inclusiviteit/diversiteit. De RvT zou in de toekomst een betere afspiegeling willen zijn van de diversiteit van de leerlingen, ouders en docenten op beide daltonscholen.

Niet alleen de leden van de RvT hebben veel waardering voor de rector/bestuurder, ook het personeel heeft vanuit de Code Goed Bestuur de rector mogen evalueren: Jan-Paul heeft een open, onderzoekende houding en leeft de daltonkernwaarden voor. Hij is verbindend en zoekt ook de collegiale samenwerking met de andere schoolbesturen in Amsterdam.

De Stichting Spinoza Lyceum profileert zich nadrukkelijk als samenwerkingspartner met als voorwaarde dat er een meerwaarde in de samenwerking moet zijn voor zowel leerlingen, ouders als personeel.

In het Strategisch Beleidsplan 2020-2024 van de Stichting staan de daltonontwikkeling en het begrip maatwerk als inhoudelijke thema's centraal. Beide thema's zijn als speerpunt opgenomen in de schoolplannen van de beide scholen.

Op het gebied van het personeelsbeleid wordt de professionele gesprekkencyclus d.m.v. het DaltonOntwikkelPlan (DOP) van de docent verder ontwikkeld. In het DOP gaat het met name om wat de docent nodig heeft om verder te kunnen groeien. Nieuw is de aanstelling van meer onderwijs- en docentassistenten in het primaire proces op de vestiging Spinoza20first (als daltonuur-coach, leerlingcoach, leerlingbegeleider). Enerzijds wordt hiermee een oplossing gevonden voor het tekort aan docenten, anderzijds ontstaat hiermee een flexibele functiemix. Onderwijs-assistenten wordt ook de mogelijkheid geboden door te groeien naar de functie van docent via een versnelde opleiding aan een hogeschool.

Er bestaat bewust geen uniform taakbeleid voor het personeel op beide schoollocaties: ook hier is maatwerk het parool.

Beoordeling, waardering & advies

Beoordeling

		V/O
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie*	v
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen	v
2	Zelfstandigheid	v
3	Samenwerking	v
4	Reflectie	v
5	Effectiviteit - doelmatigheid	v

Waardering

Zelfreflectie op de kernwaarden, ontwikkelvermogen, gedeeld eigenaarschap

Het visitatieteam heeft een fijne daltonschool gezien, waar het als leerling en medewerker goed vertoeven is.

De school is volop in ontwikkeling en er heerst een prettige sfeer.

Leerlingen zijn gericht bezig en goed aanspreekbaar en belangstellend. Ze zijn taakgericht bezig. Iedereen krijgt en neemt de ruimte om zelf te werken, zelf te leren en zelf te reflecteren. Ze krijgen verantwoordelijkheid om hun eigen tijd in te delen, te plannen en indelen. Leerlingen en medewerkers zijn zelfkritisch.

Er zou meer aandacht kunnen zijn voor het vieren van successen. Er wordt hard gewerkt en er wordt gedacht in mogelijkheden. We hebben mooie voorbeelden van samenwerken gezien en er wordt gewerkt aan het samenwerkend leren. Er moet in dit verband nog wel een stap gezet worden naar het zorgen van meer samenhang. Zo kan meer gedeeld worden door de kaders te delen, delen wat goed gaat en waar kansen liggen. Bespreek samen wat jij nodig hebt om de volgende stap te kunnen zetten. Het leren van en met elkaar kan meer aandacht krijgen.

Veel medewerkers die hier al lang werken, waarderen de vrijheid die ze krijgen en wat ze mogen en kunnen doen. Ook worden er initiatieven genomen en er is een enorme dynamiek. Sommige onderdelen verlopen traag en stroperig, waaronder de implementatie DaltonStudieWijzer. Op dit terrein is enige uniformiteit gewenst.

Er is meer lef nodig als het gaat om nieuwe ideeën in te voeren, zonder eerst bewijs te hebben dat het gaat werken. Experimenteer, evalueer en stel bij.

Er is grote diversiteit in het maken en werken met het Persoonlijk OntwikkelingsPlan.

 Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Eerste licentie toekennen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde
	Geen eerste licentie toekennen, over twee jaar opnieuw visitatie voor licentie toekennen	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
x	Licentie voor de komende periode* verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Over twee jaar versnelde visitatie	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging

*Licentie verlenging voor 5 jaar

Het visitatieteam is unaniem van mening dat de school in aanmerking komt voor een verlenging van de daltonlicentie met 5 jaar. We hopen dat de school met onze aanbevelingen een stap verder komt in de daltonontwikkeling en de persoonlijke ontwikkelingen van alle leerlingen en medewerkers. We hebben er alle vertrouwen in dat de school eraan werkt om de beste daltonschool te worden.

Aanbevelingen

	Omschrijving
1	Vrijheid en verantwoordelijkheid: Het visitatieteam adviseert om de vertrouwensdriehoek te gebruiken bij het verder vorm en inhoud geven aan deze kernwaarde.
2	Zelfstandigheid: Onderzoek samen met leerlingen wat de leerling nodig heeft vanuit de DSW om zelfgestuurd aan het werk te kunnen. Leerlingen weten heel goed te vertellen wat zij nodig hebben en maak heldere afspraken in het hele team hoe informatie naar de leerling gecommuniceerd wordt.
3	Samenwerken: De samenwerking /saamhorigheid onder docenten is groot. Wij zien een betrokken groep mensen aan het werk op deze school. De samenwerking en afstemming tussen schoolleiding, DOG en de verschillende afdelingen binnen de school verdient aandacht.
4	Reflectie: De MOL-gesprekken zijn op dit moment vooral mentor- en oudergestuurd. Leerlingen kunnen heel goed zelf reflecteren op hun persoonlijke leerdoelen. Hiermee zijn jullie in enkele klassen al gestart. Leg de verantwoordelijkheid hiervan meer bij de leerlingen, waardoor ze eigenaar worden van hun eigen reflectieproces. Rol het verder uit en geef leerlingen de nodige tools.
5	Effectiviteit: Stel heldere en concrete doelen op voor de ontwikkelingen van de school. Breng onder woorden waarom dat doel belangrijk is en op hoe er aan gewerkt wordt. Dit meer expliciet doelgericht werken zal de effectiviteit van de ontwikkelingen ten goede komen.

Slotopmerking visitatieteam

Het visitatieteam bedankt iedereen voor de gastvrije ontvangst en de open instelling om de school te bekijken, in gesprek te gaan met medewerkers en samen te reflecteren. We zijn uitstekend ontvangen en zien een school die in ontwikkeling wil blijven. Het ontwikkelvermogen is aanwezig en dient constant aangewakkerd te worden. Het is een continu proces. Samen werken, samen leren en samen reflecteren verdienen constant de aandacht. De meerwaarde van het samenwerken en het zorgen voor samenhang past hierbij.

Slotopmerking school

We hebben een visitatieteam gezien dat vanuit waardering reflecteerde op onze daltonontwikkeling. We zijn erg blij met de geconstateerde betrokkenheid van ouders, leerlingen en collega's. Voor hen een terecht compliment. Het personeel, de leerlingen en de ouders hebben de open gesprekken met het visitatieteam zeer gewaardeerd.

In 2017 kregen we als feedback om de focus te verleggen van organisatie naar onderwijs. Het is ons gelukt om, ondanks de ontwikkelingen van afgelopen jaren (corona), onderwijs bovenaan de agenda te zetten. De onderwijsontwikkeling blijft hoofdzaak en de positieve feedback en de aanbevelingen van het visitatieteam geven ons houvast bij de verdere ontwikkeling van ons daltononderwijs. Jullie feedback is zeer inspirerend en we hebben er dan ook erg veel zin in om aan de slag te gaan met het uitwerken van de acties.

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

(denk aan: actieplan, tijdpad, uitvoerenden, scholing, externe ondersteuning)

Werkdoc plan van aanpak naar aanleiding van de visitatie van 29 maart 2023	
Aanbeveling 1	Vrijheid en verantwoordelijkheid: <i>Het visitatieteam adviseert om de vertrouwensdriehoek (zie bijlage) te gebruiken bij het verder vorm en inhoud geven aan deze kernwaarde.</i>
Uitgewerkt door	DaltonOntwikkelGroep en Schoolleiding
Actie	<p>We kijken naar de aanbevelingen die we nu hebben gekregen ten aanzien van vrijheid en nemen het advies uit 2017 nog steeds ter harte. (<i>Begeleid leerlingen meer gedifferentieerd in de mate van vrijheid die ze krijgen, stimuleer actiever de zelfverantwoordelijkheid van leerlingen. Leerlingen meer ruimte geven betekent maatwerk in het kunnen omgaan met verschillen</i>)</p> <p>De acties die we willen inzetten om vrijheid als kernwaarde verder te ontwikkelen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling eigen lesmateriaal stimuleren. • Niet bang zijn om leerlingen anders te behandelen als ze meer of minder vrijheid aankunnen. • De werkbegrippen positie vrijheid en negatieve vrijheid weer oppoetsen. • Inzet kwadrant daltongedrag docenten.pdf
Uitvoerenden	Iedereen.
Tijdvak	Altijd blijven doen.
Scholing / externe ondersteuning	
Toelichting	<p>Eerste gedachten: We zijn heel erg van de controle. Het is een uitdaging om vrijheid, om deze aanbeveling voor elkaar te krijgen. Ook afspraken met elkaar maken en je eraan houden hoort hierbij. Wat zijn er voor leermogelijkheden om dit voor elkaar te krijgen?</p> <p>De toon van het visitatieverslag, als het gaat om de gewenste vorm van verantwoording afleggen, schetst eerder een beeld van leerlingen die gráág verantwoording afleggen omdat het goed gaat, dan leerlingen die ter verantwoording geroepen worden omdat het niet goed gaat.</p> <p>Om ervoor te zorgen dat een leerling niet iedere keer op dezelfde fout gewezen wordt, is het belangrijk om een ontwikkeling te stimuleren door bijvoorbeeld verschillende werkvormen aan te bieden voor een leerdoel of door samenwerkingsopdrachten met verschillende rollen.</p>

Aanbeveling 2	Zelfstandigheid <i>Onderzoek samen met leerlingen wat de leerling nodig heeft vanuit de DSW om zelfgestuurd aan het werk te kunnen. Leerlingen weten heel goed te vertellen wat zij nodig hebben en maak heldere afspraken in het hele team hoe informatie naar de leerling gecommuniceerd wordt.</i>
Uitgewerkt door	DaltonOntwikkelGroep en Schoolleiding
Actie	<ul style="list-style-type: none"> - In gesprek met de leerlingen over welke wensen en eisen zij aan de DSW hebben via een leerlingenenquête - DSW 2.0 verder vormgeven en uitrollen (zie tijdvak)
Uitvoerenden	werkgroep leeromgeving
Tijdvak	<ul style="list-style-type: none"> - 1 pilotklas gestart in 2022-2023 - vervolg met 3 brugklassen in 2023-2024 - werkgroep leeromgeving in 2023-2024 met vanuit elk team 2 leden - verwachting is dat we in 2024-2025 in alle brugklassen kunnen starten met de nieuwe DSW. In 2029-2030 zal het laatste cohort starten met de nieuwe aanpak. - tussendoor evaluaties onder docenten, leerlingen, leerlingenraad en ouders
Scholing / externe ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> - Scholing om leerdoelen op te stellen nav de DSW 2.0 - Belangrijk is dat een groep met vertegenwoordigers uit alle teams / secties goed monitort hoe de nieuwe DSW werkt
Toelichting	Monitoren hoe de ontwikkeling verder gaat en hoe we de implementatie verder vormgeven
Aanbeveling 3	Samenwerken <i>De samenwerking / saamhorigheid onder docenten is groot. Wij zien een betrokken groep mensen aan het werk op deze school. De samenwerking en afstemming tussen schoolleiding, DOG en de verschillende afdelingen binnen de school verdient aandacht.</i>
Uitgewerkt door	DaltonOntwikkelGroep en Schoolleiding
Actie	<ul style="list-style-type: none"> - Uitwisseling van wat er in de verschillende werkgroepen gebeurt om zichtbaarheid in de school te bevorderen en overlap te voorkomen. - Versterken van DOG en MT door Daltonopleiding actief in te zetten bij de POP-gesprekken. - inventariseren goed practises in samenwerkend leren (wel/geen vaste rolverdeling, wederzijdse afhankelijkheid, individuele verantwoordelijkheid, beoordeling samenwerking in evt cijfer) - theoretische onderbouwing samenwerkend leren - bevragen leerlingen over samenwerkend leren - resultaten bespreken in secties en teams - Onderdeel van 1 of meer studiedagen
Uitvoerenden	iedereen

Tijdvak	2023-2024
Scholing / externe ondersteuning	geen
Toelichting	<p>We voegen zelf toe uit de adviezen bij de kernwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We zien dat echt samenwerkend leren nog te weinig handen en voeten heeft in de lessen. Er wordt wel samengewerkt maar dat is iets anders dan samenwerkend leren. - Als advies hierin geven wij mee om leerlingen zelf keuzes op het gebied van samenwerking te maken en daarnaast reflectie op deze samenwerking te onderbouwen. - Daarnaast is het goed om bij samenwerking met of aan de leerlingen duidelijk te maken in welke mate de docent begeleidt.
Aanbeveling 4	<p>Reflectie Uit aanbevelingen: <i>Het verdient de aandacht om de MOL-gesprekken te evalueren en te bespreken wat er van een ieder wordt verwacht. Ook de vorm waarin deze gesprekken plaatsvinden is niet eenduidig;</i></p> <p>Toevoeging vanuit het visitatieverslag: De MOL-gesprekken zijn op dit moment vooral mentor- en oudergestuurd. Leerlingen kunnen heel goed zelf reflecteren op hun persoonlijke leerdoelen. Hiermee zijn jullie in enkele klassen al gestart. Leg de verantwoordelijkheid hiervan meer bij de leerlingen, waardoor ze eigenaar worden van hun eigen reflectieproces. Rol het verder uit en geef leerlingen de nodige tools.</p>
Uitgewerkt door	DaltonOntwikkelGroep en Schoolleiding
Actie	<p>Gesprek in de school over hoe we leerlingen goed leren reflecteren op hun onderwijsleerproces en persoonlijke ontwikkeling, zodat ze eigenaar worden ervan. Reflectie is een thema dat in de komende jaren in het Spinoza Lyceum aandacht krijgt.</p> <p>mogelijke uitwerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - MOL (4e klas) - POP (3e klas + mavo) - feedback kolom richtlijnen voor docenten formuleren en openstellen voor IIn - rapport teksten met elkaar verbinden - mentor leerlijn mag verder uitgewerkt worden, een transparante database, gedeelde drive - rol van de mentor
Uitvoerenden	Irene en Floor bovenbouw havo / bovenbouw vwo
Tijdvak	2023 - 2024
Scholing / externe ondersteuning	<p>-oefenen met MOL-gesprekken. Misschien een cursus aanbieden op een studiedag.</p> <p>-in ieder geval een format uitschrijven en op de werkplek bij <i>leren leren</i> zetten en in weekbericht.</p> <p>-Aansturen teams/jaarlagen: schrijf een passend format bij de jaarlaag, 6V is</p>

	immers anders dan 3 havo.
Toelichting	In het plan van aanpak de mentorleerlijn meenemen. stappenplan: -In 23-24 leerlijn af en zichtbaar op <i>leren leren</i> -In deze leerlijn zit MOL gesprek, vanuit schoolleiding moet aan ll en ouders gecommuniceerd worden dat we werken met MOL gesprekken. Tijd aan besteden in mentoruur.
Aanbeveling 5	Effectiviteit <i>Stel heldere en concrete doelen op voor de ontwikkelingen van de school. Breng onder woorden waarom dat doel belangrijk is en hoe er aan gewerkt wordt. Dit meer expliciet doelgericht werken zal de effectiviteit van de ontwikkelingen ten goede komen.</i>
Uitgewerkt door	DaltonOntwikkelGroep en Schoolleiding
Actie	<ul style="list-style-type: none"> - Eerst inventariseren welke “ instrumenten” er zijn op school, en vervolgens richten op het “ waarom” en wat wil de school daar mee bereiken. (Magister, Classroom, DSW, Plenda, Flowchart) - Tijdens ondersteuning en leerlingbegeleiding, ook zelfredzaamheid vergroten en eigenaarschap verkrijgen; blijven navragen “wat is het doel van de ondersteuning?” en dit duidelijk communiceren. - We gaan in gesprek met de zorg: hoe kunnen we de leerlingen de passende begeleiding geven die leidt tot zelfredzaamheid? - Helpend hierbij is onze missie en visie te heroverwegen. Wat willen wij met ons onderwijs? Waar staan wij voor? Dit helpt om het gesprek over de instrumenten goed te kunnen voeren.
Uitvoerenden	DOG team
Tijdvak	2023-2026
Scholing / externe ondersteuning	Nader te bepalen
Toelichting	Vanuit de reactie van het visitatieteam in het visitatieverslag vallen voor ons de volgende aspecten op waar we mee aan de slag gaan wat de kernwaarde effectiviteit betreft: <ul style="list-style-type: none"> - ‘ Te veel instrumenten creëren verwarring bij docenten en leerlingen (en ouders).’ - ‘ Spagaat bij effectiviteit: We willen leerlingen absoluut helpen met ondersteuning (Plusklas,..) maar hoe laat zich dat rijmen met de wens om bij de leerlingen zelfredzaamheid te vergroten en eigenaarschap te verkrijgen?’

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

Naam	Functie	Handtekening	Datum
	Leidinggevende Onderwijs	Akkoord	14-09-2023
	Visitatievoorzitter	Akkoord	13-09-2023

Voor de verdere procedure: zie handleiding '[Daltonschool worden en blijven](#)'.